

Landschapspark Laagland

actieve schakel tussen `t stad en landschap

Inhoud

Voorwoord	3
01 Context en ambitie	7
02 Ontwerpstrategie	11
- De nieuwe identiteit	13
- De landschappelijke onderlegger	15
03 Visie Laaglandpark	17
- Visie op water	17
- Visie op toegankelijkheid	27
- Visie op sport (en spel)	33
04 Toolbox	35
05 Dromen en realiseren	47
- De verbeelding	49
- Fasering	51
- Groenproject Laaglandpark	53
- Plankaart	55
- Investeringsraming	57
Plan van aanpak	70
Raming van erelonen	74
Investeringsbudget	75

Voorwoord

van Noorderpark naar Laaglandpark

De stad Antwerpen wenst een visie te laten opmaken voor het Laaglandpark en streeft ernaar om 1 of meerdere korte termijnacties uit te voeren voor eind 2012, die het Laaglandpark op de kaart van Antwerpen zullen zetten.

In dit document vindt u de visie voor het gehele Laaglandpark en het groenproject in lijn van de visie geschetst, op korte termijn uit te voeren.

Het Laaglandpark maakt deel uit van het Noorderpark, één van de vijf parken van de zachte ruggengraat. De visie voor het projectgebied is onlosmakelijk verbonden met de visie voor het gehele Noorderpark.

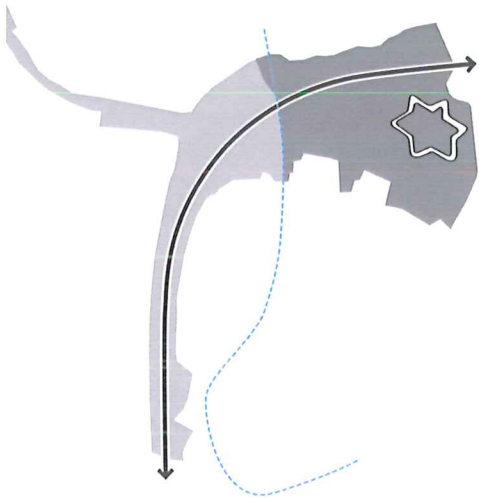
De door infrastructuur doorsneden resterende onbebouwde ruimte vol activiteiten aan de rand van Merksem en Ekeren kan wellicht worden samengesmeed tot één landschapspark, deel van de ambitieuze zachte ruggengraat als groenstructuur van de stad Antwerpen.

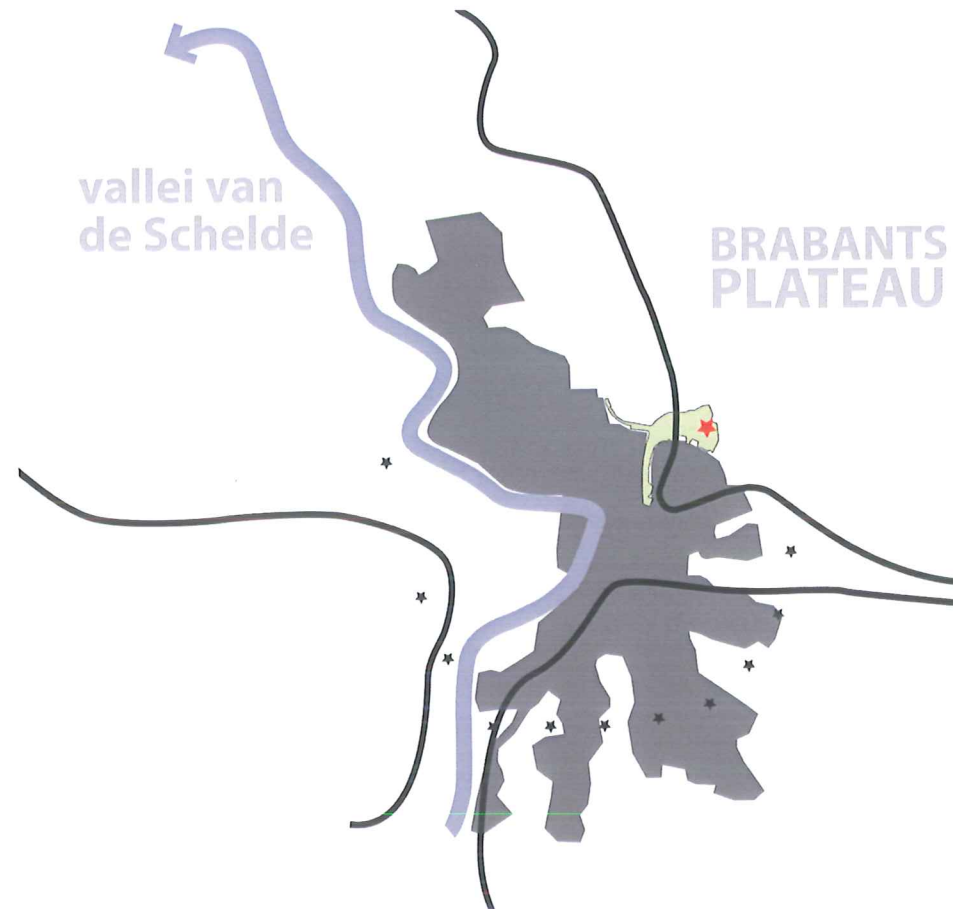
Laaglandpark als deel van het studiegebied Noorderpark

Voor het projectgebied is de naam Laaglandpark gekozen. Het is een mooie naam voor een landschapspark, dat goed in het geheugen blijft hangen, mede omdat het een landschappelijke duiding is. Het park dat in het lage land ligt. De associatie met de naam voor het studiegebied - Noorderpark is vanuit de stad gereedeneerd, ten noorden van het centrum gelegen. Dit heeft een meer stedelijke connotatie.

Tijdens het studeren deden wij een bijzondere waarneming waardoor wij over de naamgeving in discussie kwamen. Het projectgebied Laaglandpark ligt grotendeels op de flank van het Brabants Plateau en juist niet in het Laagland. Wij willen u graag verleiden om de naam Laaglandpark te laten gelden voor het hele studiegebied en de naam Noorderpark alleen in beleid te continueren. In dit document voeren we de naam Laaglandpark voor het gehele gebied ten noorden van Merksem. De rand ten oosten van de E19 noemen we “buurtpark”.

Het grootste gedeelte van het projectgebied ligt op het plateau. De grens wordt gemarkeerd door de inundatielijn uit de tijd van de forten. De E19 is een scheiding in het projectgebied.

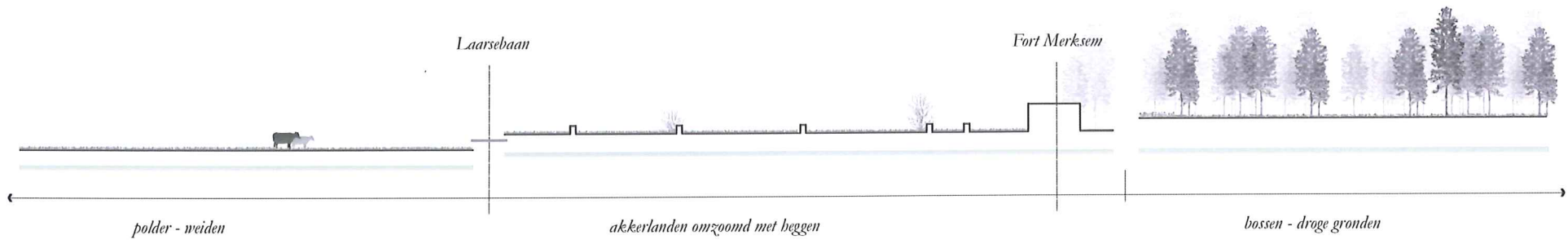

Laaglandpark op de flank van het Brabants plateau.

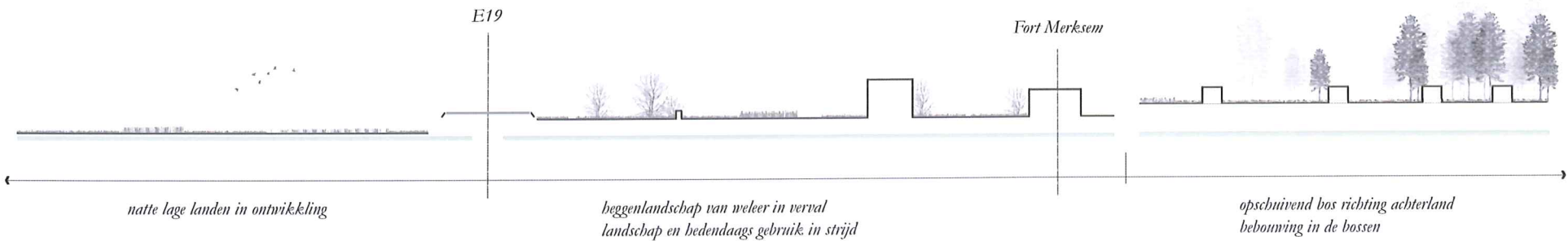
In het gebied rond en in het Laaglandpark zijn een aantal projecten gaande. De masterplannen zijn in de visiekaart opgenomen als zijnde uitgevoerd. Ook de reservering voor het spoor en de snelweg zijn meegenomen in de visie. Er is tenslotte ook nog aanvullend onderzoek gedaan naar het waterbeheer en de bijdrage die de visie kan leveren in het verbeteren daarvan.

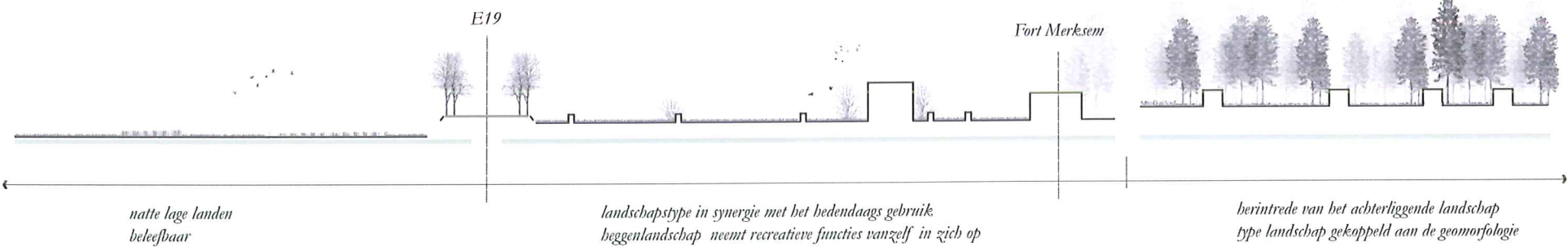
Omgevingsplannen in en rond het Laaglandpark.

Toen

Nu

Straks

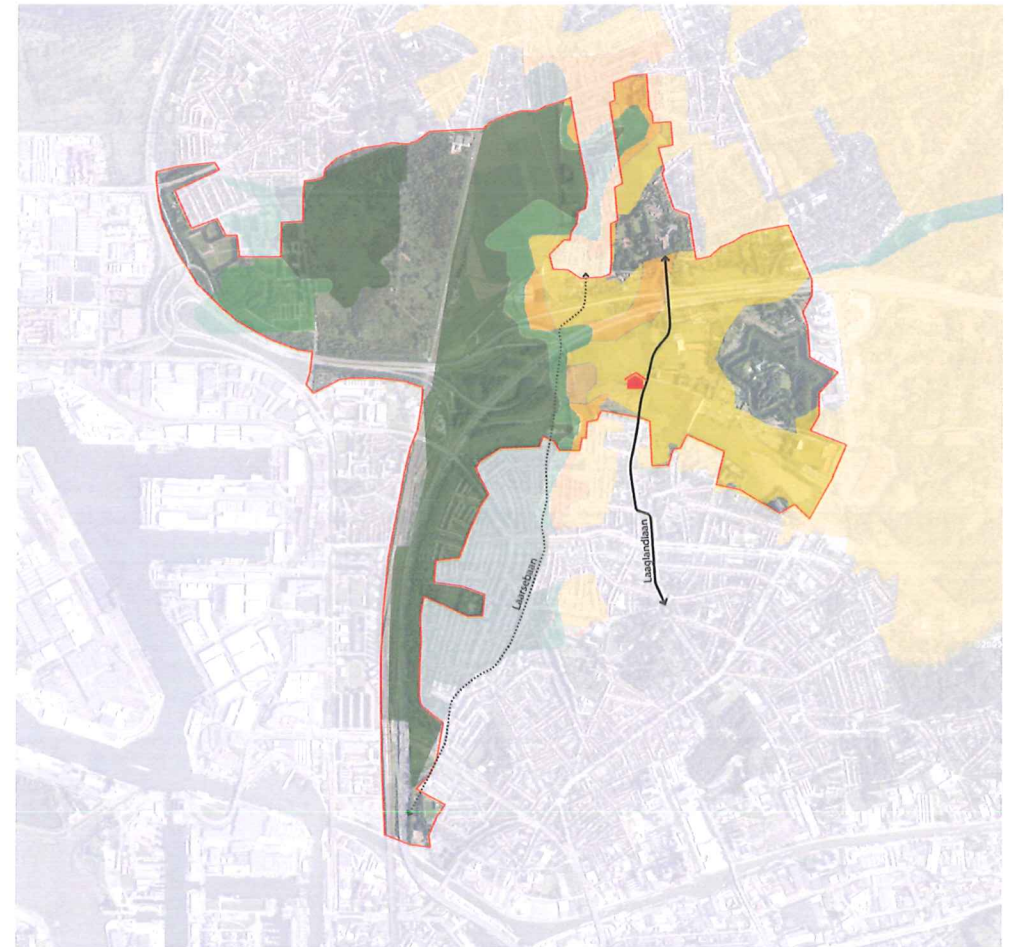
Doorsnedes van het landschap vroeger, nu en straks

01 Context en ambitie

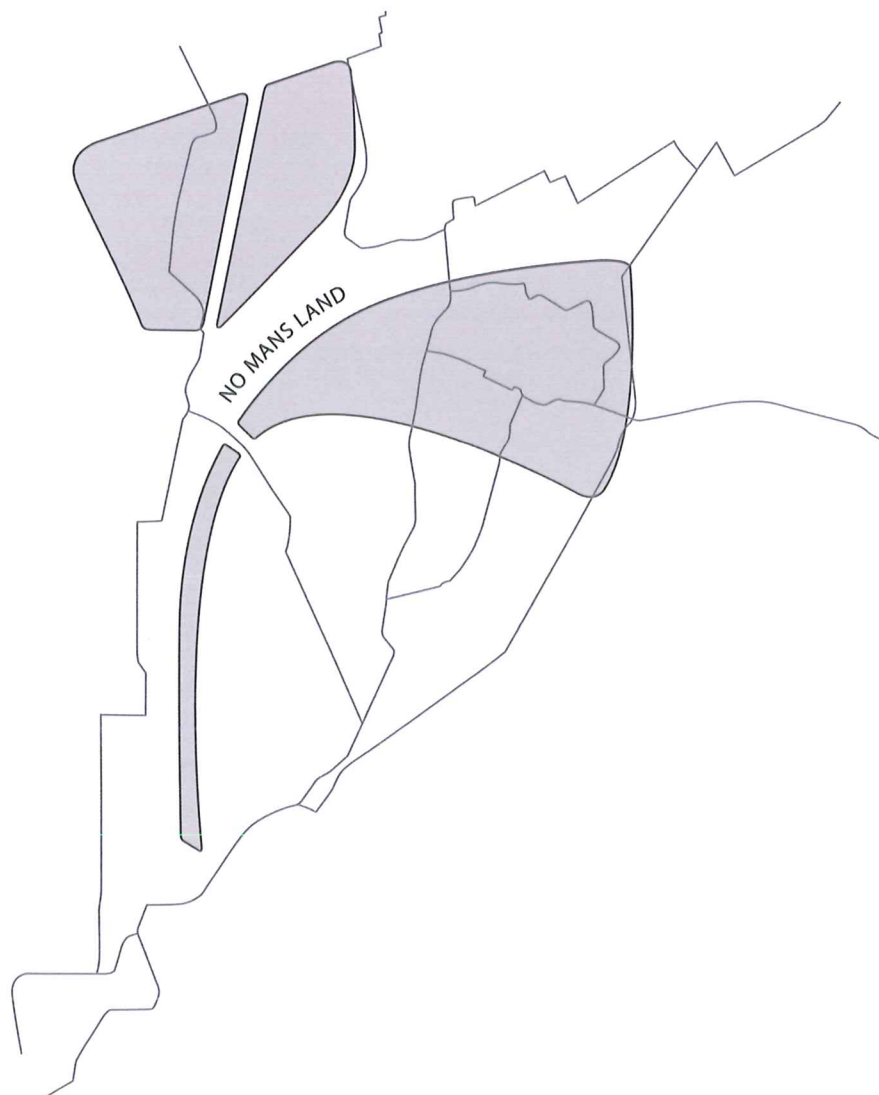
De landschappelijke context

Het Laaglandpark ligt zowel op de westflank van het Brabants plateau met de akkers en bosjes, als in het stroomgebied van de Schelde en de Laarse Beek met weilanden en moerassen. De Laaglandlaan verbond het achterland met Merksem (den naam verwijst daarmee niet alleen naar een oude Frankische grensnederzetting “merk”-grens “heem”-nederzetting, maar ook naar de ligging op de flank). De Laarsebaan, welke door de aanleg van de snelweg is verdwenen, lag bodemkundig op de grens van nat en droog (zie ook de inundatielijn). De oude boerderij bij Zwaantjeslei ligt heel typisch net op de hoger gelegen flank, aan de rand van het dal, op de grens tussen nat en droog.

Het landschap op de flank is tegenwoordig sterk uiteengevallen door de veelheid aan soorten gebruikers met elk hun eigen toevoeging in het landschapsbeeld. Het landschap van “het stroomgebied” is nu al veel minder versnipperd en wordt omgevormd tot grootschalige gebieden waarin water en natuur kan worden opgevangen en de moerassige landschapsbeelden worden herschapen. De E19 ligt op de oude loop van de Laarse Beek en scheidt de oost- en westzijde van het landschapspark, zoals voorheen de beek dat deed. Echter de infrastructuur is zo grootschalig dat de landschapsgenese niet langer leesbaar is en het park in twee delen uiteenvalt (doorsnedes landschap).

De oude boerderij op de flank, net boven de grens tussen nat en droog.

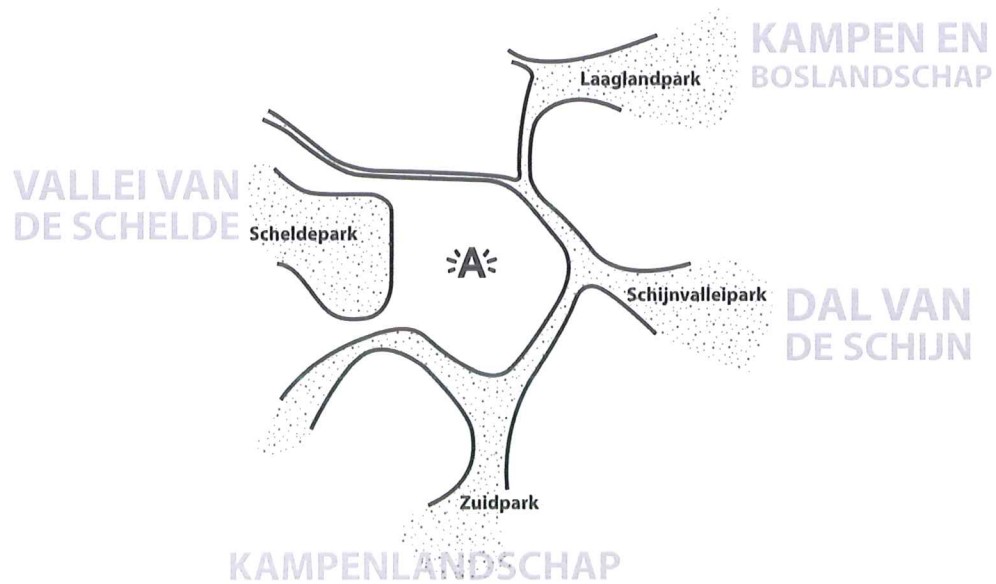

De vier verschillende parkdelen, versneden door infrastructurele lijnen, functioneren als gescheiden gebieden. Ze zijn onderling niet verbonden via het langzaam verkeernetwerk.

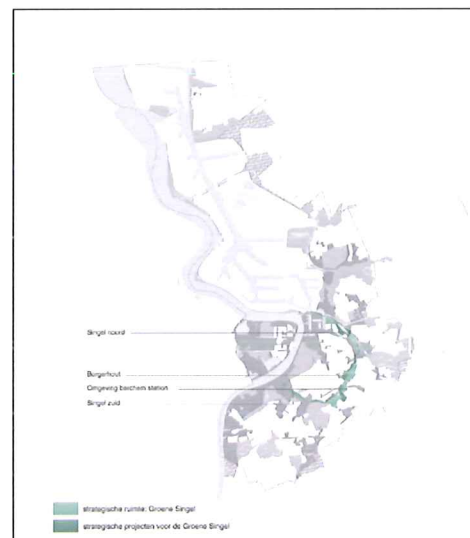
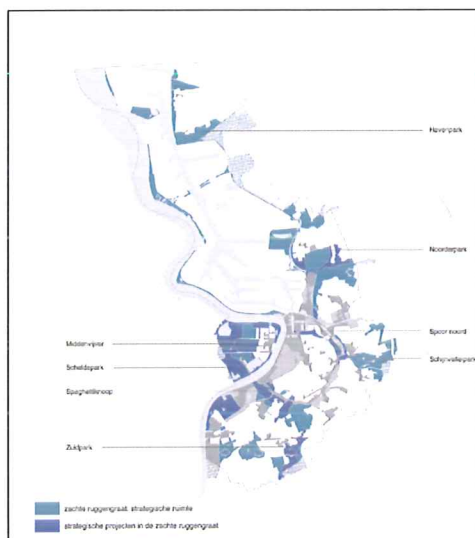
De groene strook tussen de E19 en Merksem-West is een restgebied dat een buffer is tussen de snelweg en de woonomgeving en ongewenst overloopgebied van de omgeleide Schijn zodat het als park regelmatig onbruikbaar is. Er is geen langzaam verkeersverbinding tussen de groenstrook en het landschapspark. Wij constateren dat het studiegebied functioneert als vier gescheiden gebieden (zie schema).

De beleidsmatige context

De zachte ruggengraat verbindt de stad en het omringende landschap. De 5 parken zijn de schakels tussen het echte robuuste landschap en het smallere intensief gebruikte landschap in de stad. Kijkend vanuit het landschap zien we het landschapspark Laagland met de kwaliteiten van het plateau en het laagland, de opmaat voor een tocht naar buiten. Het Schijnvalleipark ligt verbonden met het dal van de Schijn, het Zuidpark met het kampenlandschap en de westelijke parken met het landschap van de Schelde. Het Havenpark ligt als enige buiten de directe verbinding van de zachte ruggengraat. Wij zetten de sfeer van het landschap in als onderscheidende factor en tevens als verankering van het park in zijn positie in het landschap. Het landschap wordt zo ver mogelijk het stedelijk gebied ingetrokken, zodat de stedeling zo snel mogelijk in het landschap kan zijn, als groene vingers.

Via de parken en de zachte ruggengraat wordt het landschap toegelaten tot de stad.

Beleidskaders uit de RSA die de zachte ruggengraat en groene singel weergeven

Laaglandpark; een bestemming!

“Het Laaglandpark moet een plek zijn waar je heen gaat, niet waar je aan voorbijgaat.”

02 Ontwerpstrategie

Het Laaglandpark is een mooie naam dat vooralsnog staat voor een verzameling gebiedjes met weinig onderlinge samenhang. Een heldere naamgeving gaat gepaard met het maken van een sterke ruimtelijke identiteit op de schaal van het hele landschapspark. Hierdoor wordt het een onderscheidende plek en wordt het dus een “bestemming”. En een bestemming wordt een doel voor een uitstapje of een halte op de route, het komt op het verkeersbord te staan. De identiteit wordt bepaald door twee factoren: een eenduidig sfeerbeeld, een icoon, en een samenhangend landschappelijk geheel dat verankerd zit in het landschap rondom.

Het huidige gebied binnen de parkcontouren is sterk versnipperd. De nieuwe samenhang wordt gecomponeerd tot een nieuwe “landschappelijke onderlegger”. De onderlegger brengt binnen de nieuw getrokken parkcontouren de kwaliteiten van watersysteem, ecologische verbindingen, cultuurhistorie en recente ontwikkelingen in een nieuw evenwicht, voor de komende 50 jaar of langer.

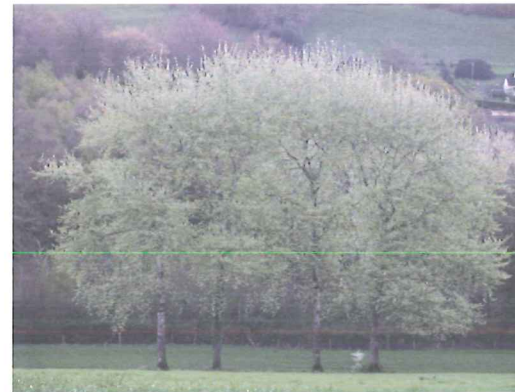
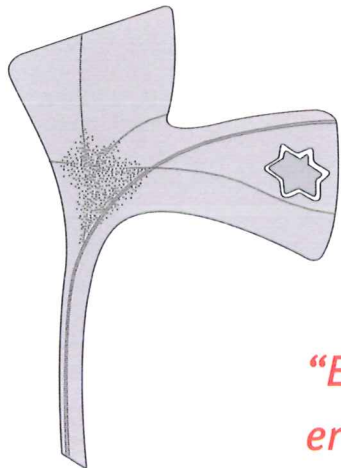

Karrensproen dragen bij aan de agrarische identiteit van het landschap.

De nieuwe identiteit

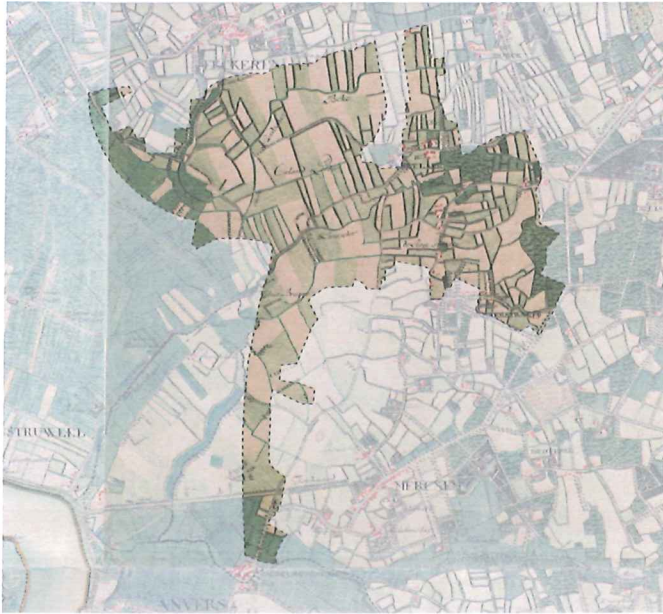
De identiteit van het gebied ligt in een eenduidig gebaar dat wordt ervaren door zowel de snelweggebruiker als de parkbezoeker. Geïnspireerd door het mooiste stukje snelweg in Nederland, de A2 tussen Best en Boxtel in het laagland van de Dommel en de Aa, stellen we voor om in het Laaglandpark de populier als beeldmerk te gebruiken. In een tijdspanne van circa 10 jaar kan met populieren een ruimtelijk beeld gestalte krijgen dat de iconische werking heeft. De populieren bevolken de randen van de snelweg, het klaverblad, de verbindingroutes vanuit het klaverblad (de stad) naar het landschap. De populier staat symbool voor natte gebieden en legt de associatie met de naam - Laaglandpark. Er zijn 1000 soorten populieren en wij denken aan de *Populus Alba* (witte abeel) met zijn markante witte stam en grijze blad.

De identiteit van het landschap zit soms ook in de details. De agrarische uitstraling is belangrijk in het onderscheidend zijn met de stedelijke groengebieden, in het Laaglandpark ben je echt buiten! We zijn gecharmeerd door de karrensporen die hier en daar nog in het gebied aanwezig zijn en het agrarische karakter uitdragen. Kan het hoofdpad door het park bestaan uit twee relatief smalle betonnen banen, waartussen gras of gravel ligt?

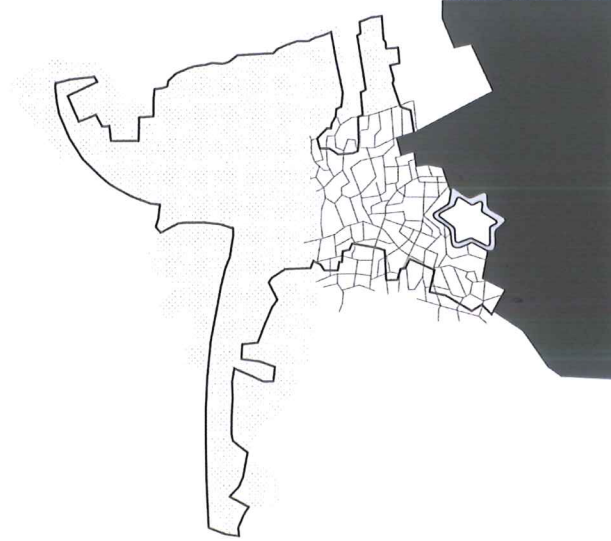

Populus alba; een markante laan in de lage landen.

“Een identiteit van het park die zowel door de parkbezoeker als de snelweggebruiker wordt ervaren. Sterk en herkenbaar!”

Het kleinschalige landschap van 1777 was sterk verbonden met de bodem en het water.

Historisch landschap: helder en leesbaar.

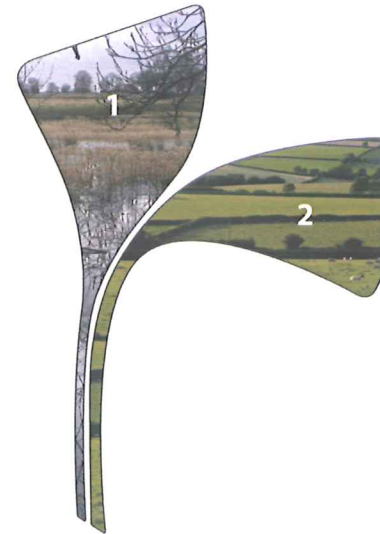
Huidig landschap: doorsneden door infrastructuur wordt het park gedefinieerd door de randen van de bebouwing. De parkidentiteit is niet sterk genoeg zodat het op zichzelf kan staan als samenhangende ruimte.

De landschappelijke onderlegger

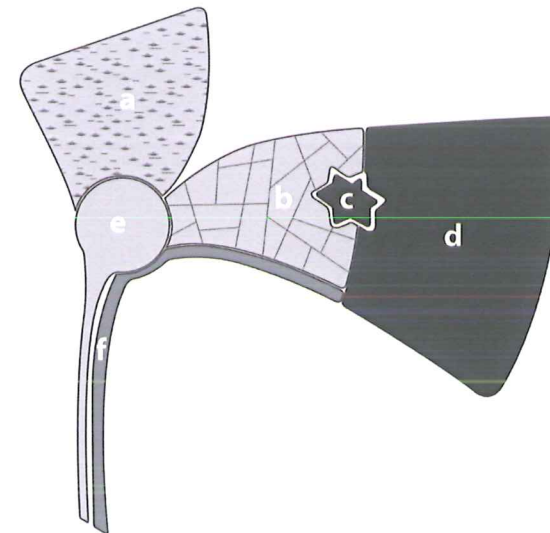
De landschappelijke onderlegger is het landschapsbeeld vormend kader dat, getekend zonder programmatische invulling ook een consistent geheel vormt. Het kader is een lichte verwijzing naar het landschapsbeeld vóór de verstedelijkingsgolf, een kleinschalig landgebruik dat nog sterk verbonden was met de bodemsoort, de natuur en het watersysteem. De oudste goede kaarten van dit gebied dateren van 1770. Inmiddels zijn gebruik en watersysteem drastisch gewijzigd, maar de bodem natuurlijk niet.

Omdat de snelweg zo'n sterke begrenzing is kiezen we voor een tweedeling in de landschappelijke onderlegger, met de snelweg op de scheiding. In het landschap nabij Ekeren wordt hard gewerkt aan grootschalige gebieden waarin water en natuur kan worden opgevangen en de moerassige landschapsbeelden worden herschapen. Dit noemen we gebied 1, het stroomgebied. In gebied 2, de flank, stellen we voor de beplantingselementen te structureren. Door de herintroductie van heggen, in combinatie met sloten en paden, ontstaat een labyrintisch agrarisch landschap met een enorm absorptievermogen, niet alleen voor de natuur en het water maar ook voor alle bezigheden in de stadsrand.

En tenslotte wordt de snelwegknoop een te ontsluiten gebied, verbonden met de stad Antwerpen en met de deelgebieden 1 en 2. Het landschap van taluds en populieren is een geheel eigen wereld met een krachtige sfeer.

Tweedeling in de landschappelijke onderlegger

De landschappelijke onderlegger, drager van het landschapspark;

- a) De lage natte landen*
- b) Het heggenlandschap*
- c) Fort Merksen*
- d) Het bos*
- e) Schakel tussen 't stad en het landschapspark*
- f) Het buurtpark*

03 Visie Laaglandpark

In functionele zin zijn er twee belangrijke problemen die vragen om een oplossing meeliftend op het inrichten van het park: de waterhuishouding en de herstructurering van de sport.

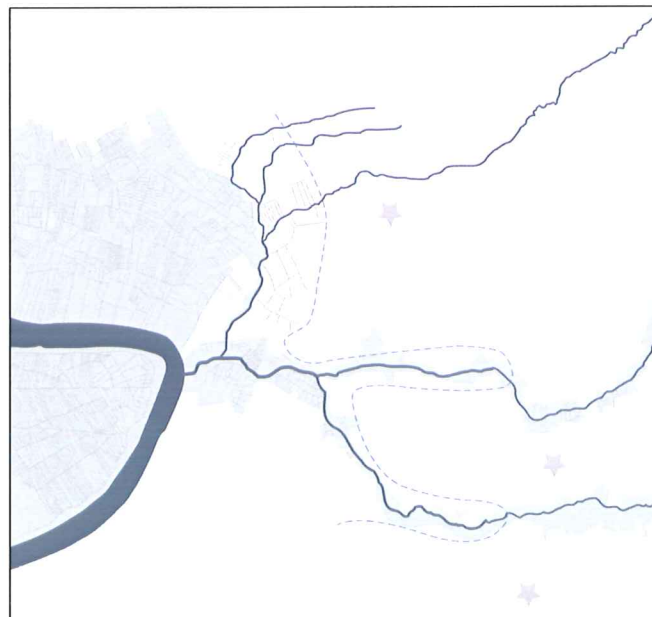
De bereikbaarheid van het park heeft direct te maken met de aansluitingen vanuit de omgeving op het padennetwerk in het park, de inrichting van overstapplaatsen op strategische locaties en de situering van de parkeervoorzieningen.

Per item wordt toegelicht hoe de visie hiermee omgaat.

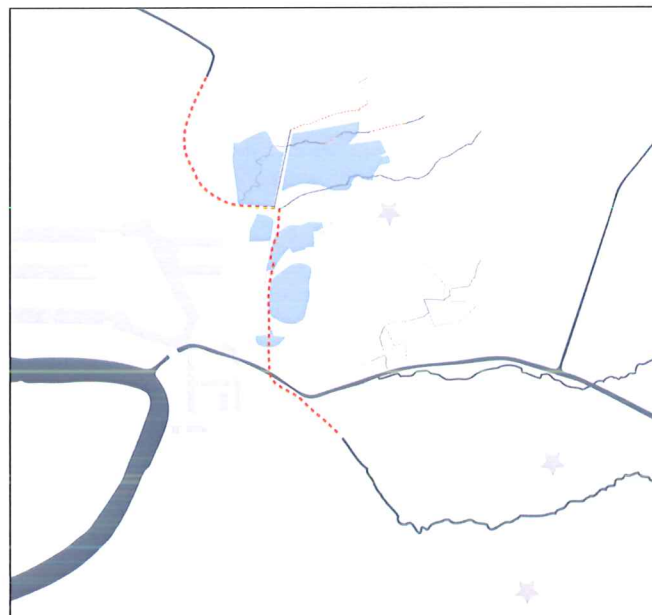
visie op water

Het watersysteem in het landschap is drastisch veranderd in de laatste eeuw. Waar voorheen de inundatievlakte de stad beschermde is nu door de oprukkende bebouwing en de aanleg van de snelweg het oude bekensysteem veranderd in een technisch geheel van omleidingen. De ruimte om te overstromen is (te) beperkt geworden en wadi's moeten het teveel aan water opvangen. Zelfs een heel gebied wordt afgegraven om het water op te vangen dat niet de buis van het Schijn in kan na een flinke bui. De herinrichting van het Laaglandpark zal gepaard moeten gaan met het verder vergroten van de retentieruimte en wellicht zelfs de infiltratiemogelijkheden. Daartoe zijn in het Laaglandpark oplossingen gezocht in twee gebieden:

1. De rand rond Merksen; het buurtpark.
2. Een fijnmazig slotenpatroon in het heggenslandschap.

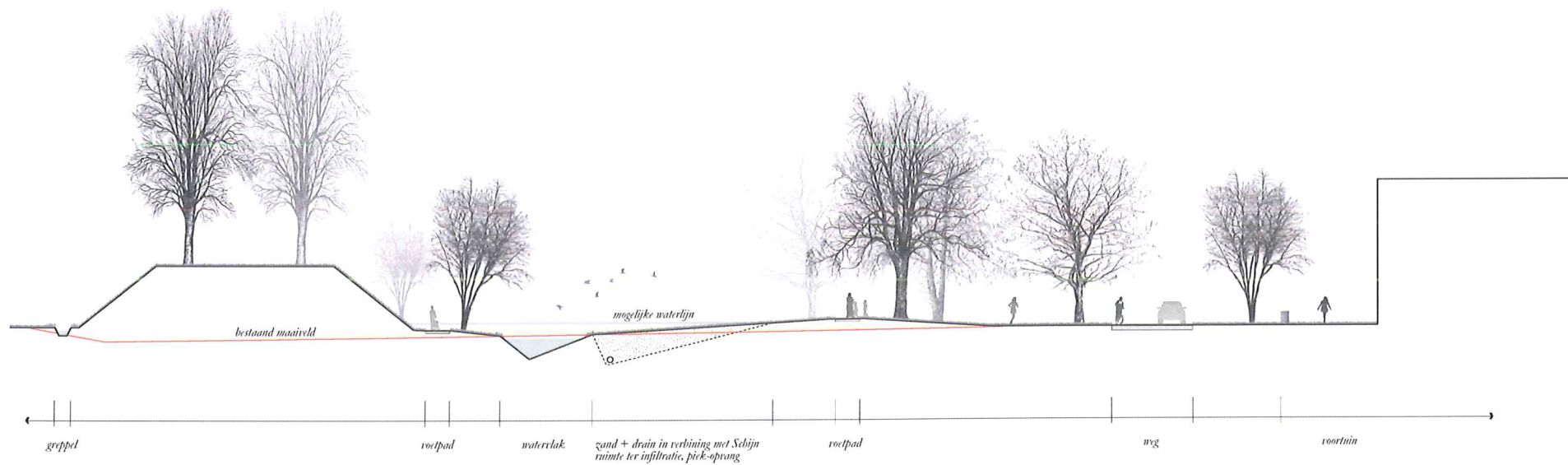
Historisch watersysteem
Het Schijn en de meer noordelijk gelegen beken monden net boven de oude stad in de Schelde. De inundatielijn uit de tijd van de forten volgt de laagte in het landschap.

Huidig watersysteem
Het Schijn ligt grotendeels in kokers onder de grond. Ook de Laarse beek, Oude Landse beek en Donkse beek monden uit in deze kokers. Deze maatregelen vormen de aanleiding tot recentelijke overstromingen in het gebied.

Buurtpark Merksem

Principe-oplossing om extra water te kunnen bergen binnen het projectgebied.

Profiel A - A': op de lager gelegen natte gronden.

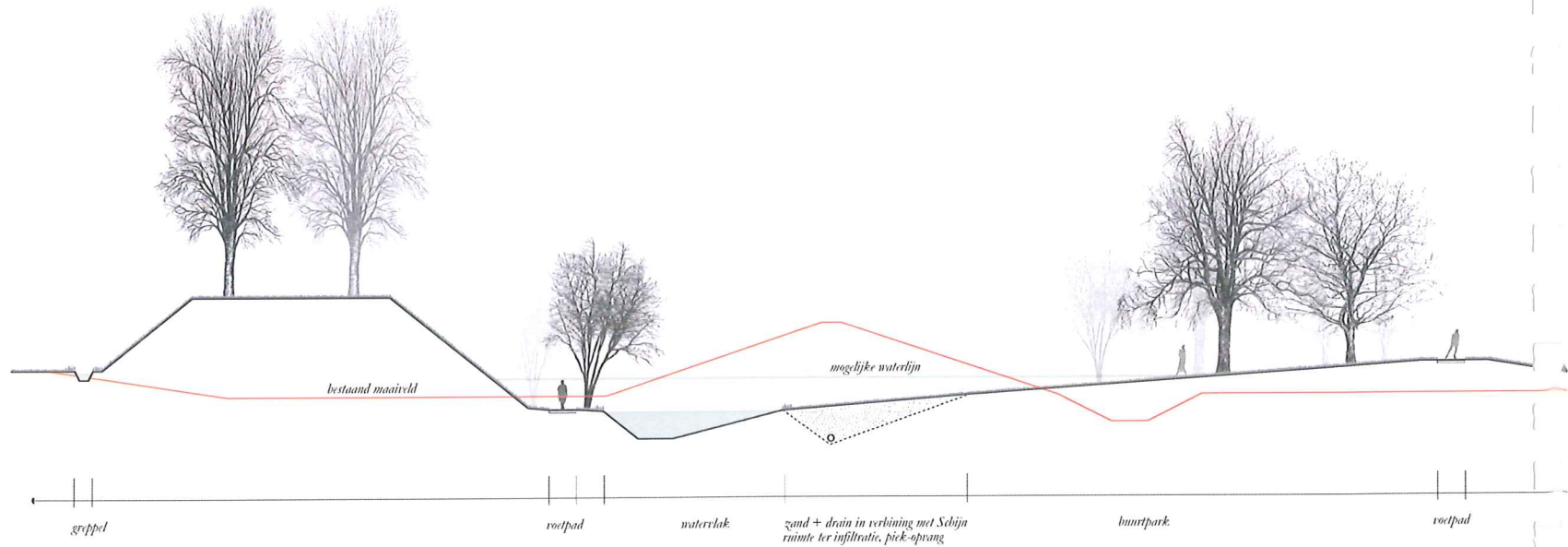
1. De rand rond Merksem: door technische ingrepen onder en boven het maaiveld kan het regenwater in het bebouwde gebied en het heggelandschap beter worden vastgehouden. De ingrepen verminderen de directe toevoer van regenwater naar de ondergrondse buizen van het Schijn. In droge tijden functioneert de groenstrook als een goed buurtpark (zie doorsnedes).

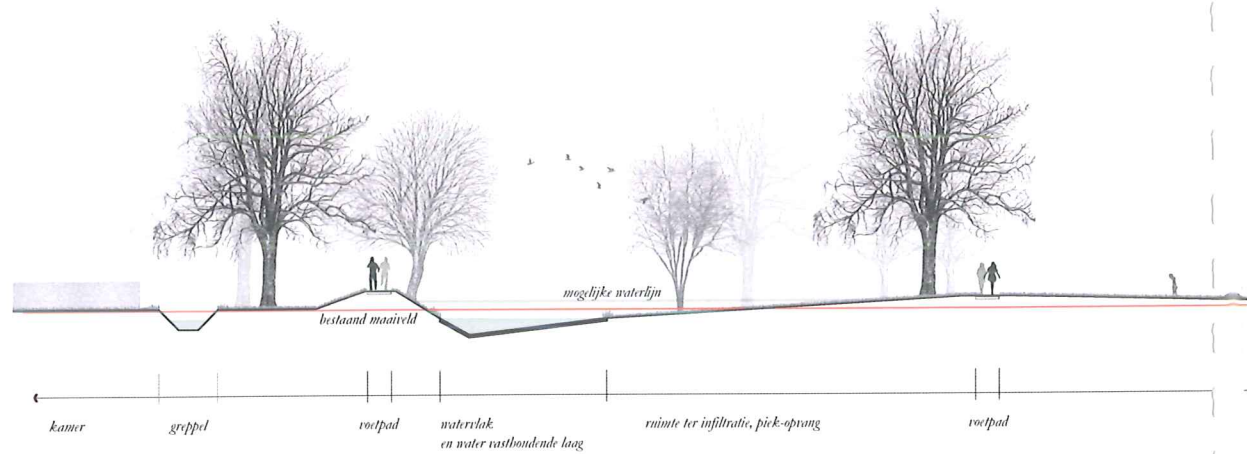
Buurtpark Merksem.

Buurtpark Merksem

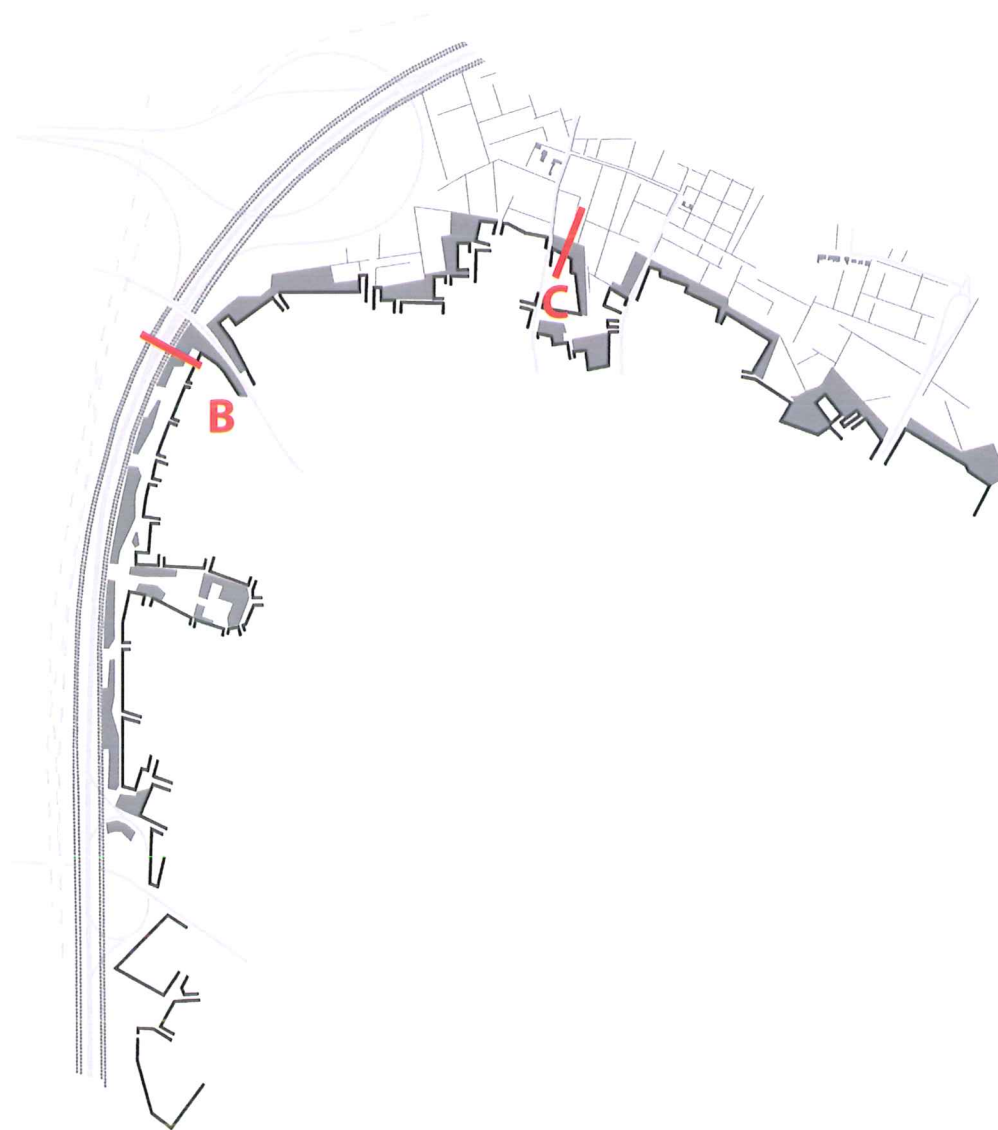
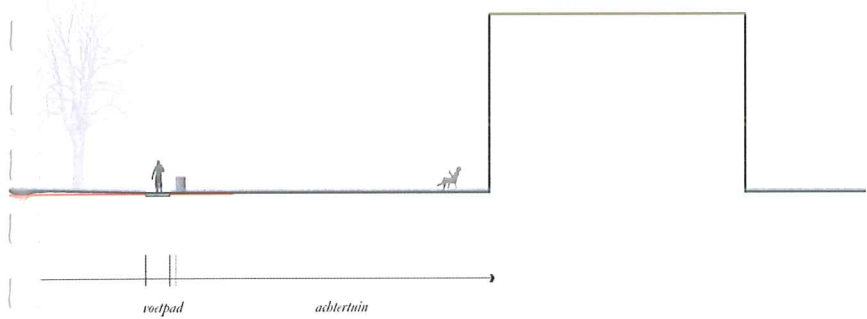
Principe-oplossingen om extra water te kunnen bergen binnen het projectgebied.

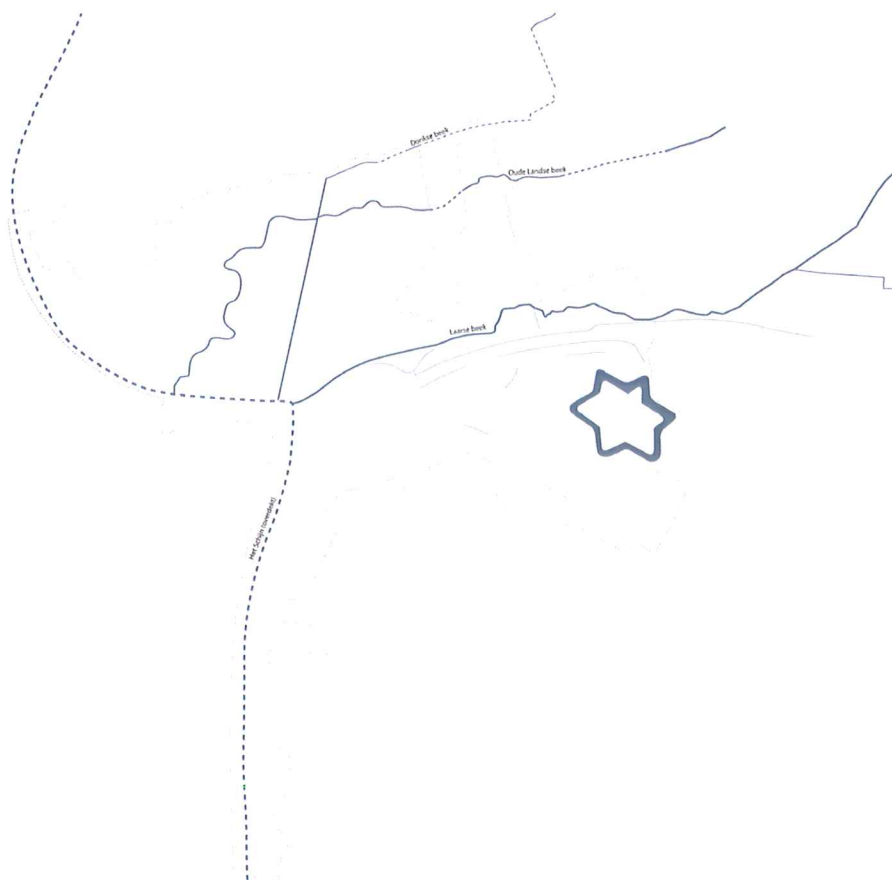
Profiel B - B` : op de lager gelegen natte gronden.

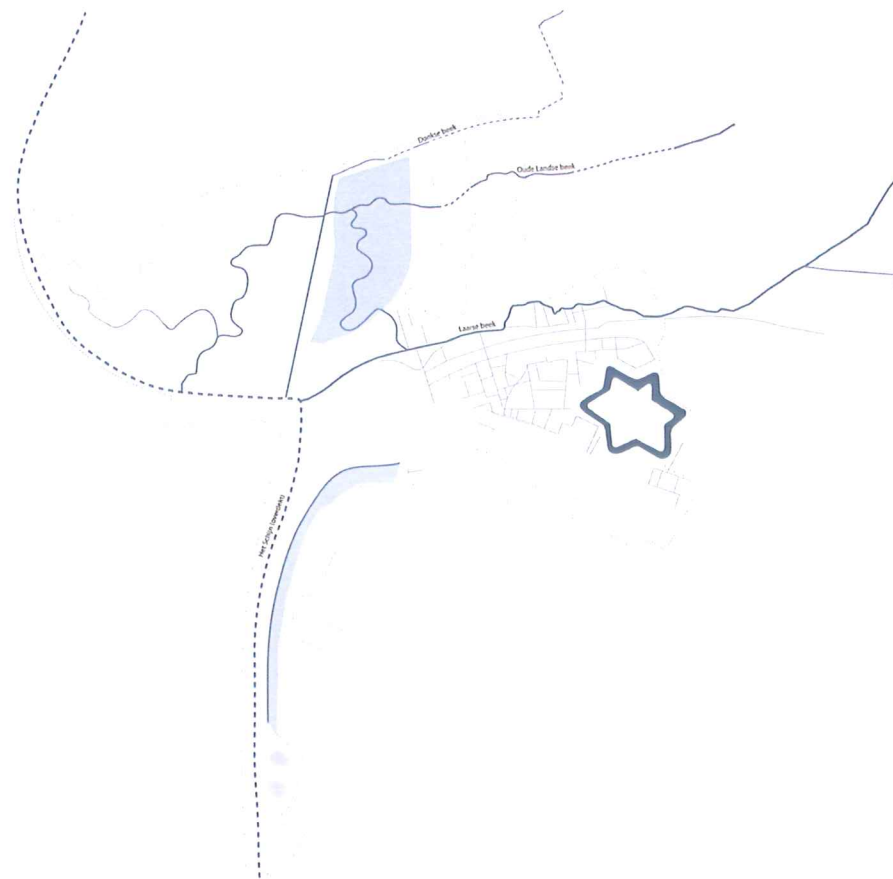
Profiel C - C` : op de drogere flank van het plateau.

Buurtpark Merksem.

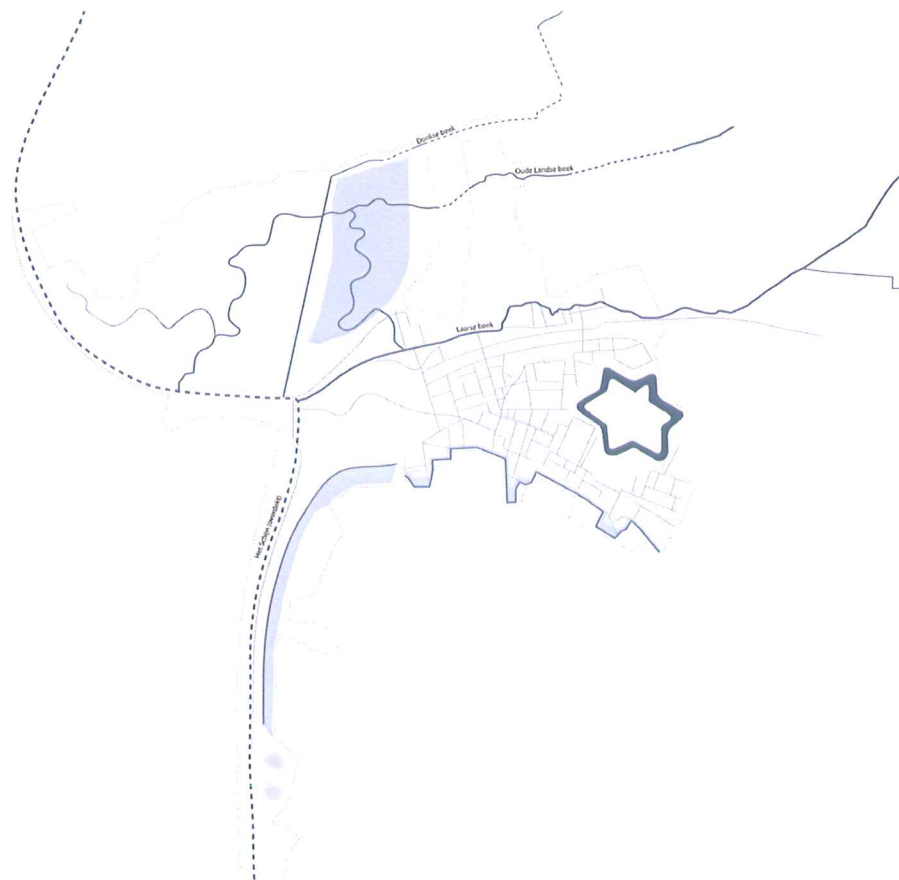

Huidig watersysteem: Weinig bergingscapaciteit op piekafvoeren van hemelwater op te kunnen vangen.

Watersysteem op korte termijn (2012): Meer ruimte in het buurtpark voor infiltratie en berging, berging in natuurpark Oude Landen en een fijnmazig slotenpatroon in het heggelandschap.

2. Door een kleinschalig slotenpatroon in het heggelandschap te maken kan het water langer vastgehouden worden en wellicht infiltreren in de ondergrond (zie slotenpatroon). Het slotenpatroon is doorgekoppeld met het stroomgebied om overtollig water af te voeren.

Watersysteem op lange termijn: Wanneer de Oosterweelverbinding gereed is kan het buurtpark rond Merksem worden voortgezet voor een grotere bergingscapaciteit. Het slotenpatroon kan dan worden aangetakt op de rest van het watersysteem en het buurtpark.

dieren van de droge gronden

dieren van de natte gronden

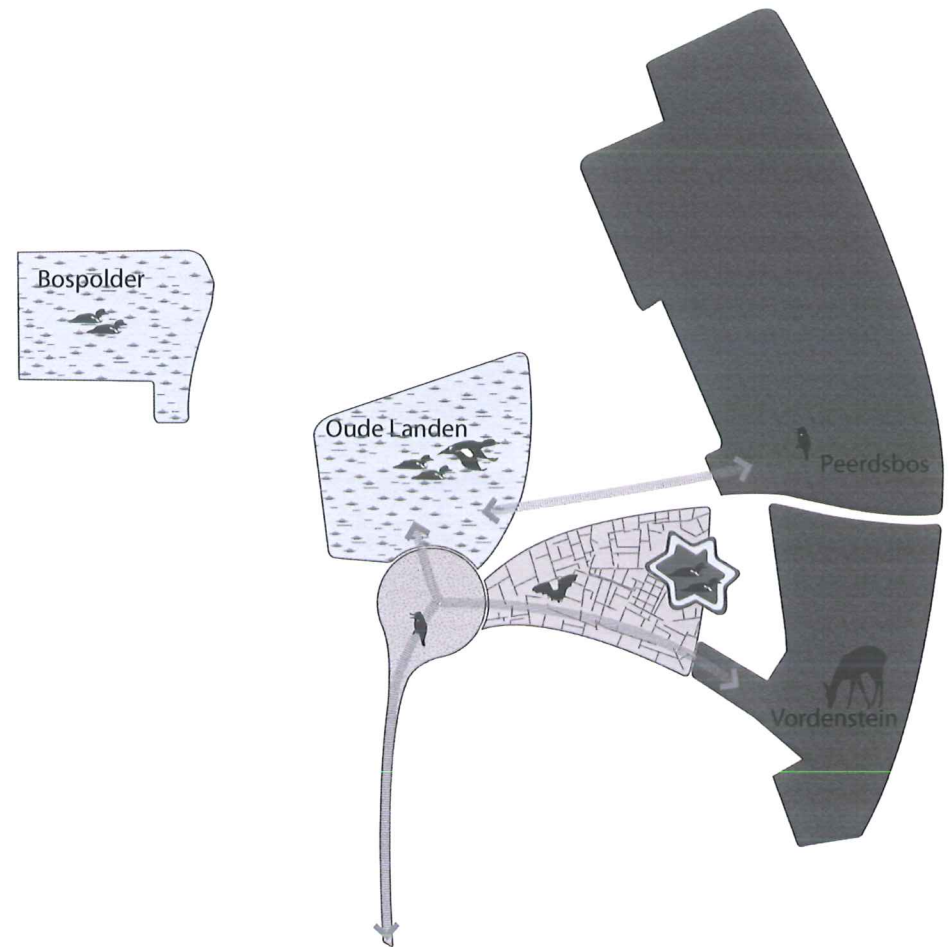
Natuur en water

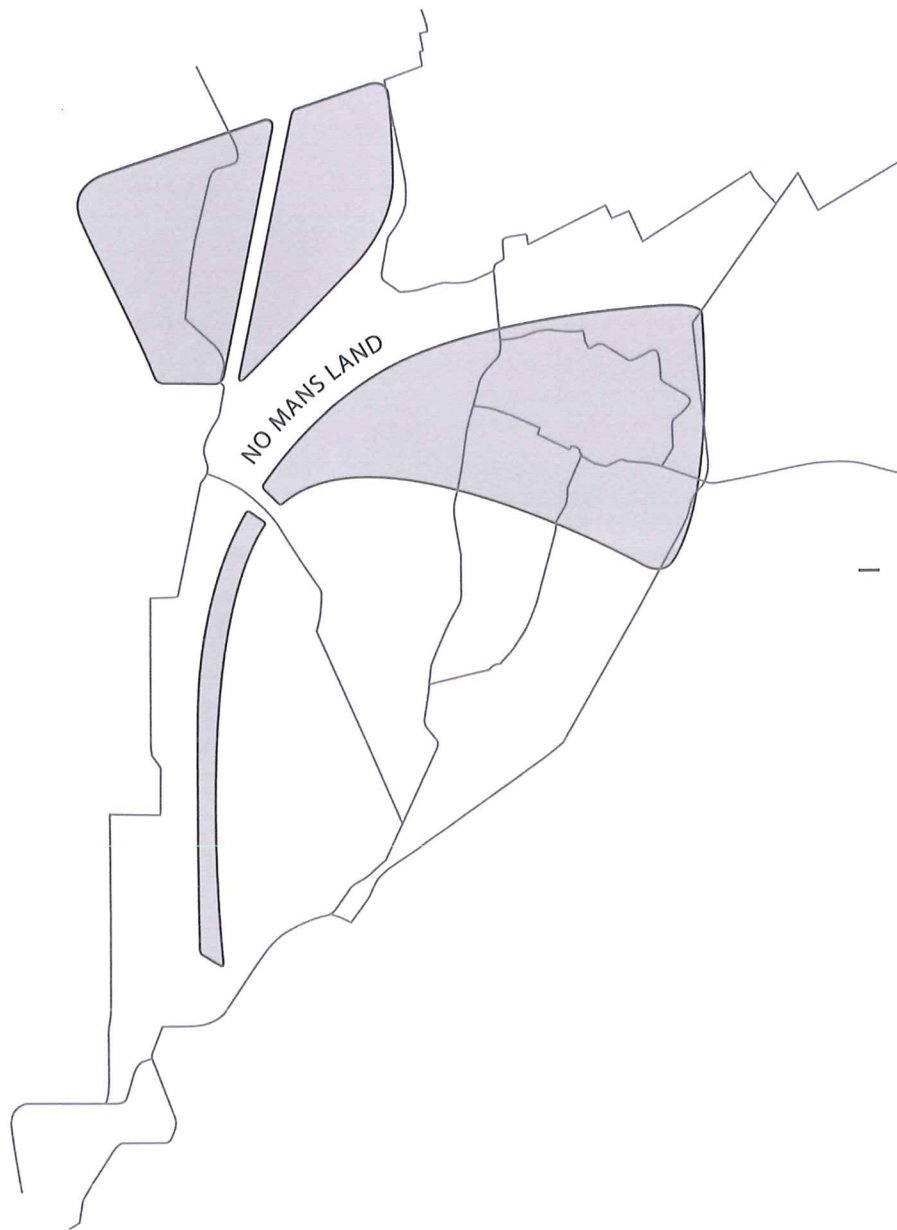
Water en natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden waardoor er in het Laaglandpark ruwweg 2 natuurlijke eenheden zijn te onderscheiden. Op het plateau is natuur gelinkt aan de drogere omstandigheden (Peerdsbos) en in de vallei van de Schelde is er 'natte natuur' (Bospolder en Oude Landen). Beide typologieën kennen hun eigen dieren rijkdom. De boomarter, nachtegaal, ree en vleermuis zijn kenmerkend en leidend voor droge omstandigheden, terwijl de kamsalamander, oeverzwaluw en soms een roerdomp in de natte gebieden kunnen worden gezien.

Het Landschapspark zal, meer dan nu, een transitiezone worden voor beide typen natuur. In de omgeving is het een laatste corridor waar migratie voor fauna nog mogelijk is. De voorgestelde structuur van heggen en sloten bevordert migratiemogelijkheden voor reptielen, amfibieën en kleine zoogdieren.

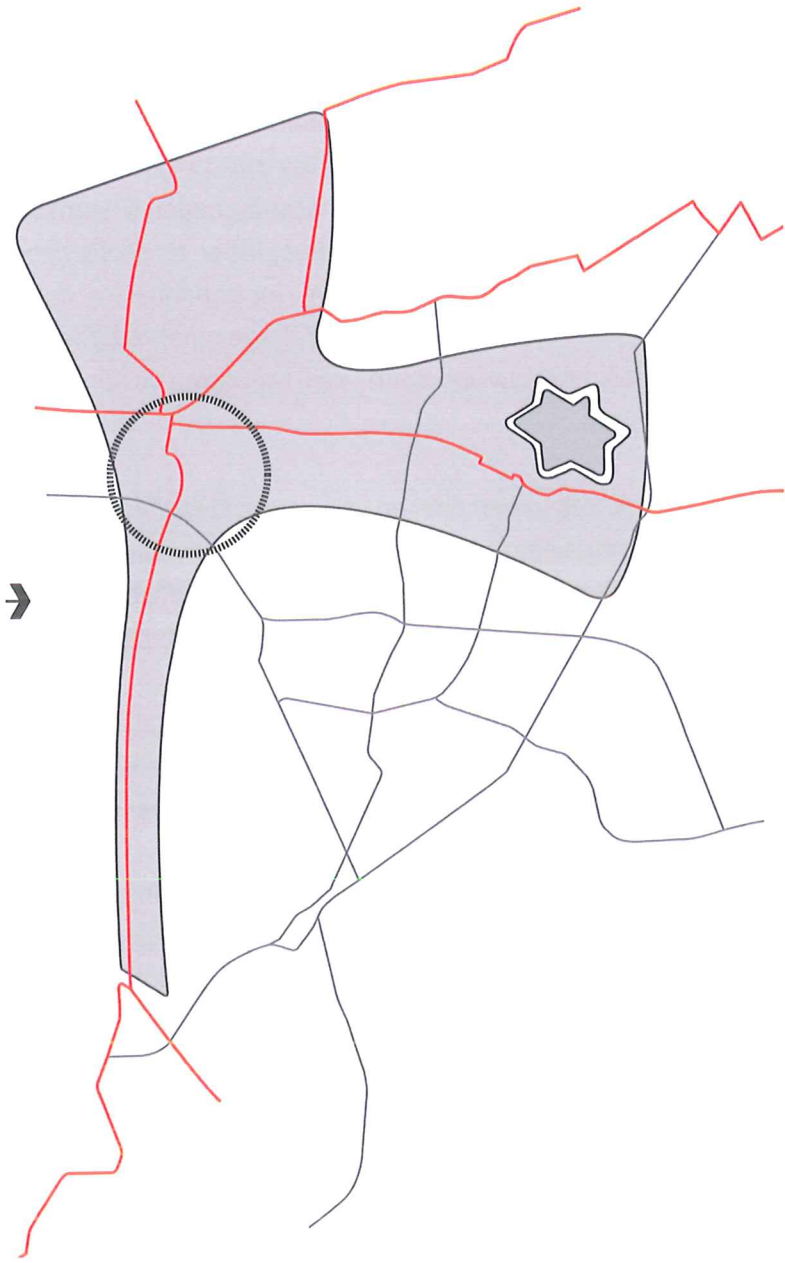
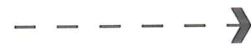
Niet alleen ontstaat er meer ruimte voor fauna om te migreren en te fourageren, de natuur wordt ook dichterbij de stad gehaald. Het ervaren van bloemen, planten en dieren heeft een hoge recreatieve en educatieve waarde.

Indien het slotenpatroon bij de nieuwe aanleg in verbinding kan worden gezet met het watersysteem aan de andere kant van de snelweg kunnen de reptielen en amfibieën, maar ook kleine zoogdieren, migreren door het snelwegknooppunt van deelgebied 1 naar deelgebied 2.

Het huidige netwerk voor langzaam verkeer legt nu geen verbinding tussen de stad en het Laaglandpark, maar ook niet tussen de verschillende parkfragmenten onderling. Het is nu geen bestemming vanuit de stad.

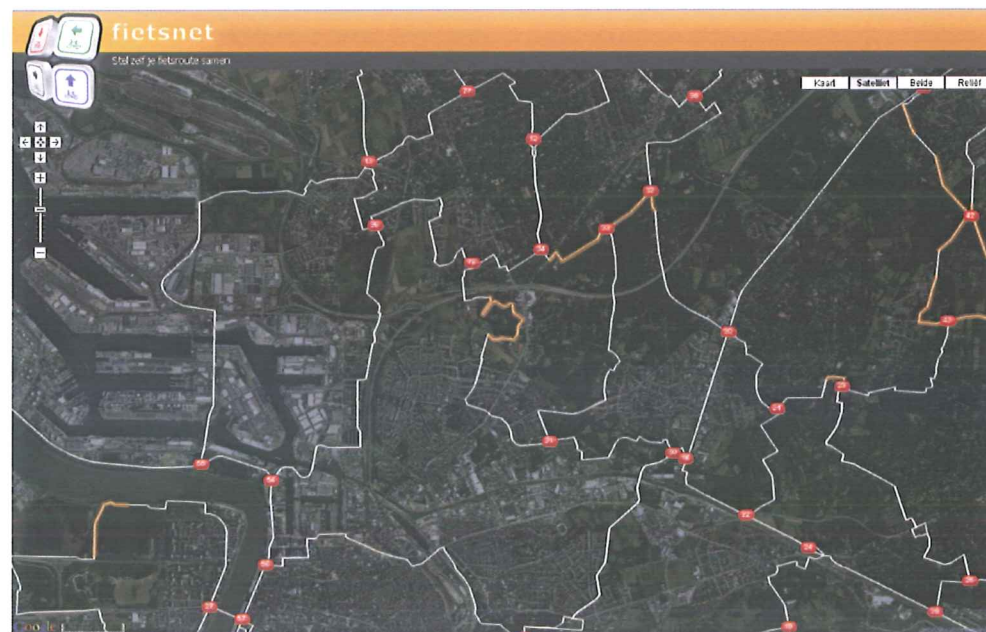
Transformatie van de knoop kan het park aaneen hechten, verbonden door een bovenlokaal langzaam verkeernetwerk dat de stad met het Landschapspark verbindt. Vanuit Merksem verbindt een lokaal netwerk de wijk met het park.

visie op toegankelijkheid

Het Laaglandpark maakt onderdeel uit van de zachte ruggengraat en moet hier op logische wijze mee verbonden zijn. Op lokaal niveau worden de belangrijke wegen voor autoverkeer vanuit het dorp doorgezet in het park en liggen de parkeerplaatsen aan deze wegen. De langzaam verkeer routes worden op het lokale netwerk aangetakt en komen tezamen in de verkeersknoop. De verkeersknoop is onderzocht en bleek te kunnen worden ingericht tot een verbindende openbare, in plaats van geïsoleerde wereld. Wanneer de nieuwe snelweg wordt aangelegd kan het verbinden voor langzaam verkeer en ecologie een mooi thema worden. De kansen zijn onderzocht en in schema weergegeven. We stellen voor om een nieuwe snelle route te maken tussen spoor en snelweg, waardoor de toekomstige zachte ruggengraat en het huidige centrum van Antwerpen direct verbonden worden met het Laaglandpark. Een extra kans tot het maken van een bijzondere route vormt het oversteken van het Albertkanaal ter hoogte van de spoorbrug.

Het klaverblad ligt op de E19 als een poort van (de ring rond) Antwerpen. Kan hier worden gedacht aan een regionale attractie die zowel de entree als het Laaglandpark op de kaart zet? Het is een zeer zichtbare en heel goed bereikbare locatie. Hiervoor zou een aparte prijsvraag kunnen worden uitgeschreven.

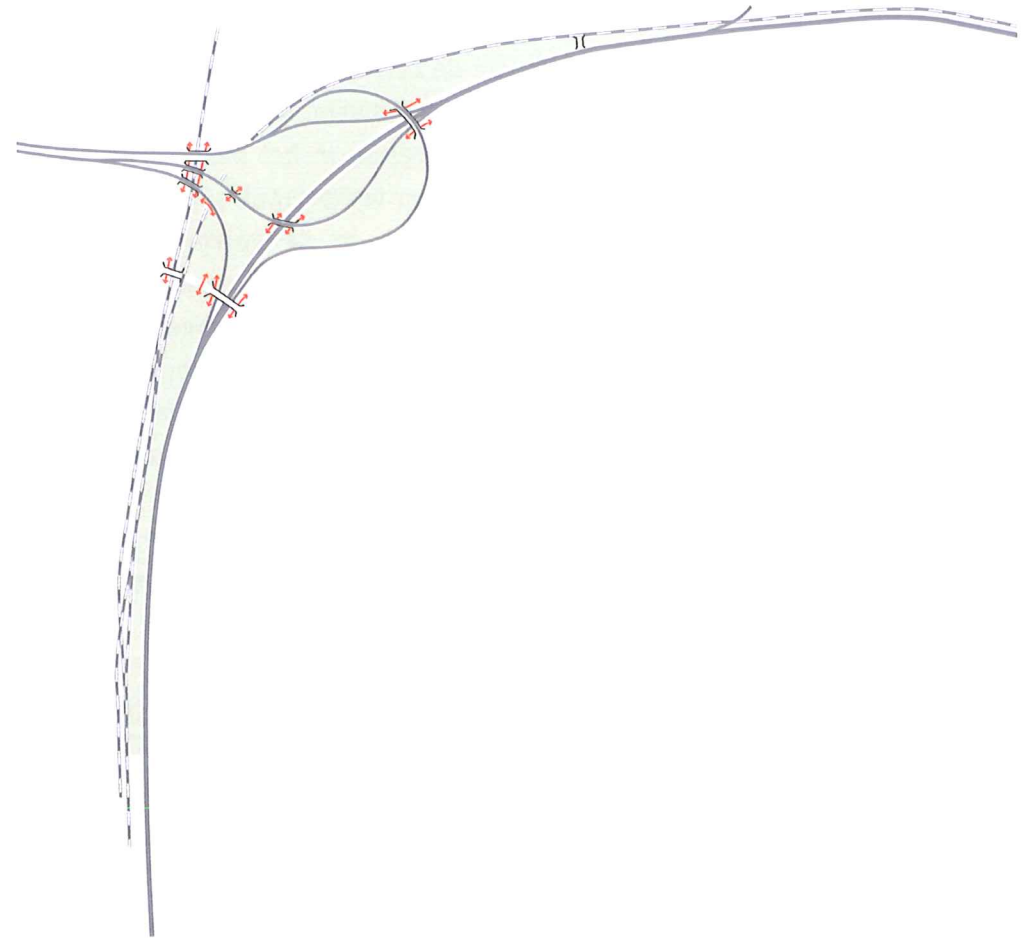
Deelgebieden 1 en 2 zijn met elkaar verbonden via de Burgemeester Jozef Masurebrug over de E19. In fase 3 wordt het klaverblad een belangrijke verbinding tussen de twee gebieden. De snelle verbinding met Antwerpen centrum en de “zachte ruggengraat” kunnen gelijk met fase 2 worden gerealiseerd. In de derde fase wordt het knooppunt ontsloten tot de belangrijkste schakel van de voorheen vier aparte gebieden.

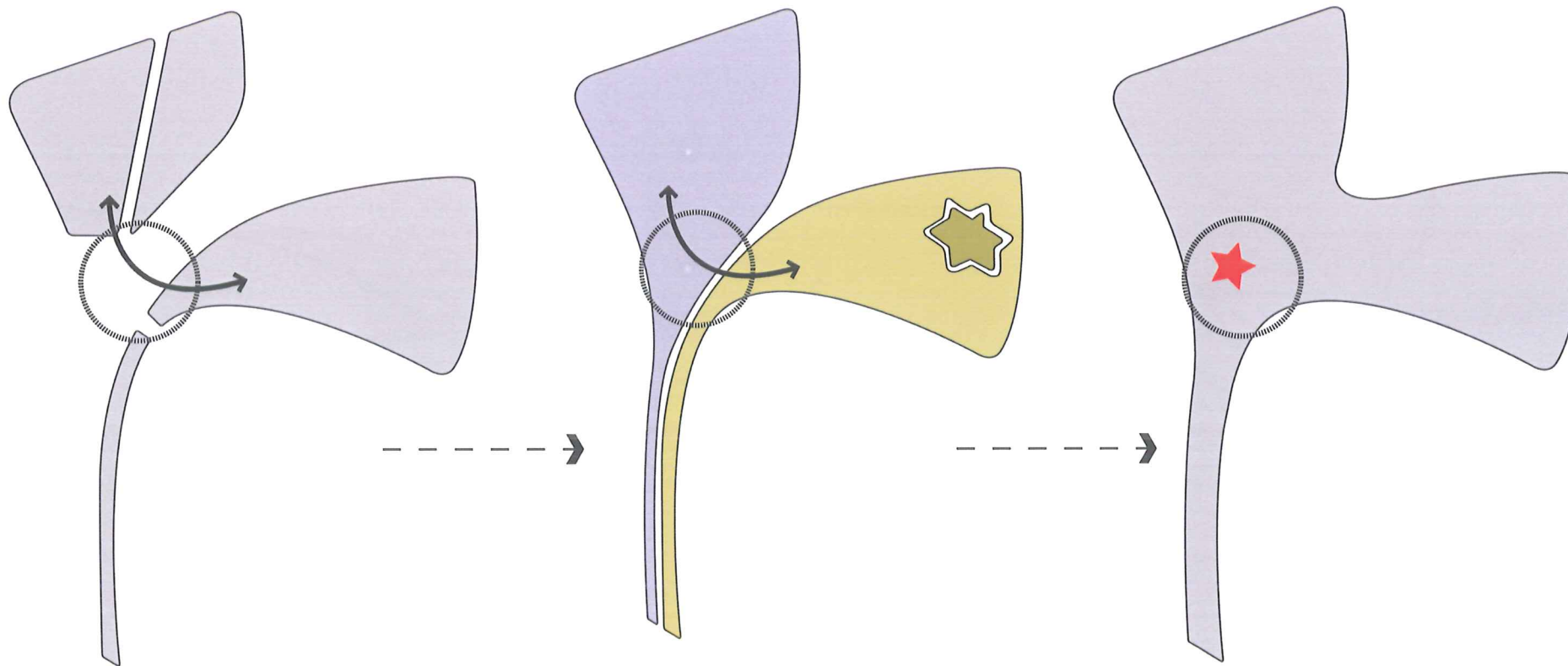
*De bestaande fietsroutes negeren het Laaglandpark, alleen de route rondom het fort en door het natuurgebied worden aangegeven. Vanuit de stad is de enige verbinding met het Laaglandpark via de wijk Luchtbal.
(bron: www.fietsnet.be)*

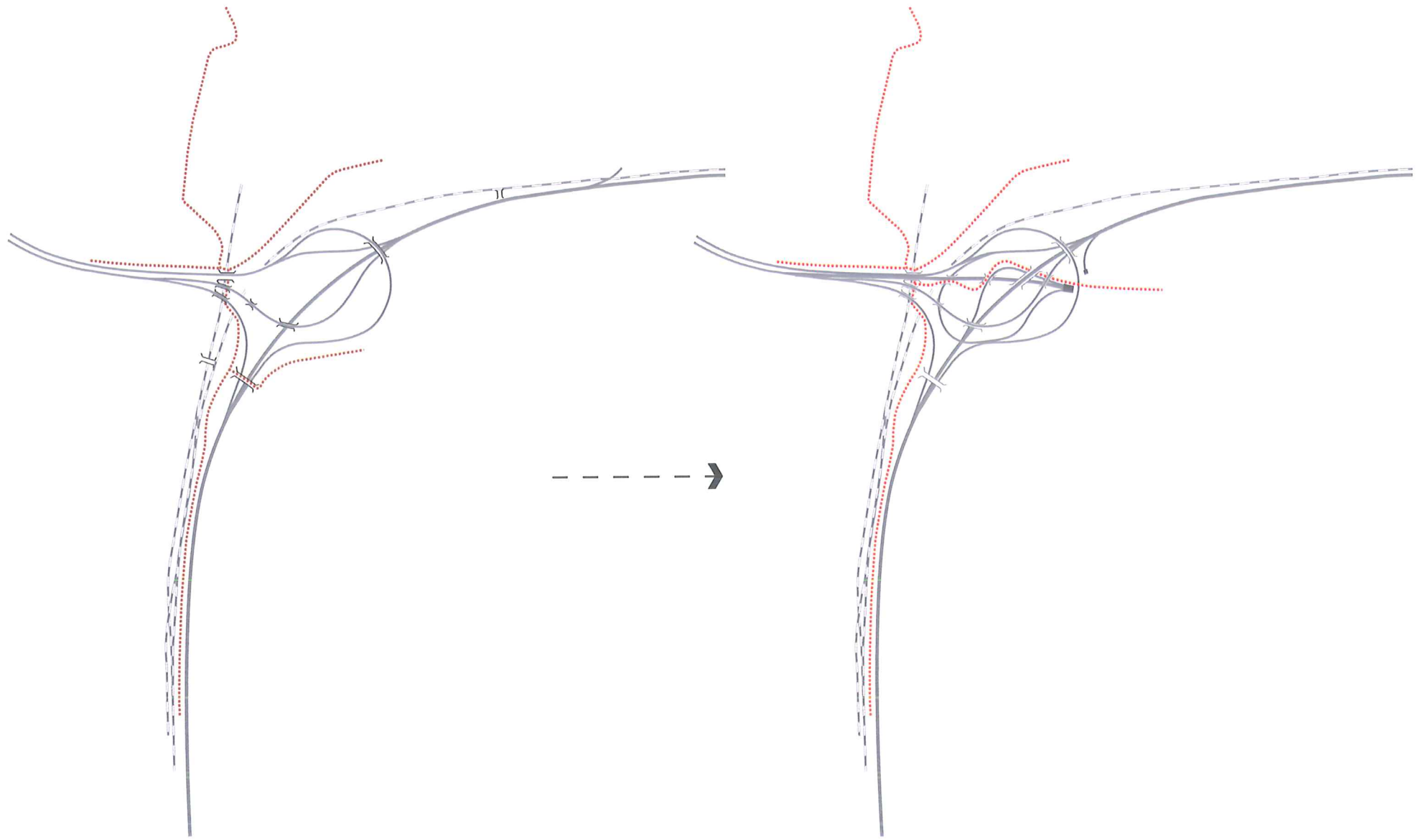
Kansen voor verbinding: Binnenin de wereld van de snelwegknoop hebben we nieuw toegankelijke ruimtes ontdekt. Grote, aaneengeschakelde stukken no-mansland, toegankelijk via doorgangen en viaducten. Een vrijwel ononderbroken verbinding met de stad voor langzaam verkeer.

Bestaande verbindingen in de knoop die de interne ruimtes met elkaar verbinden.

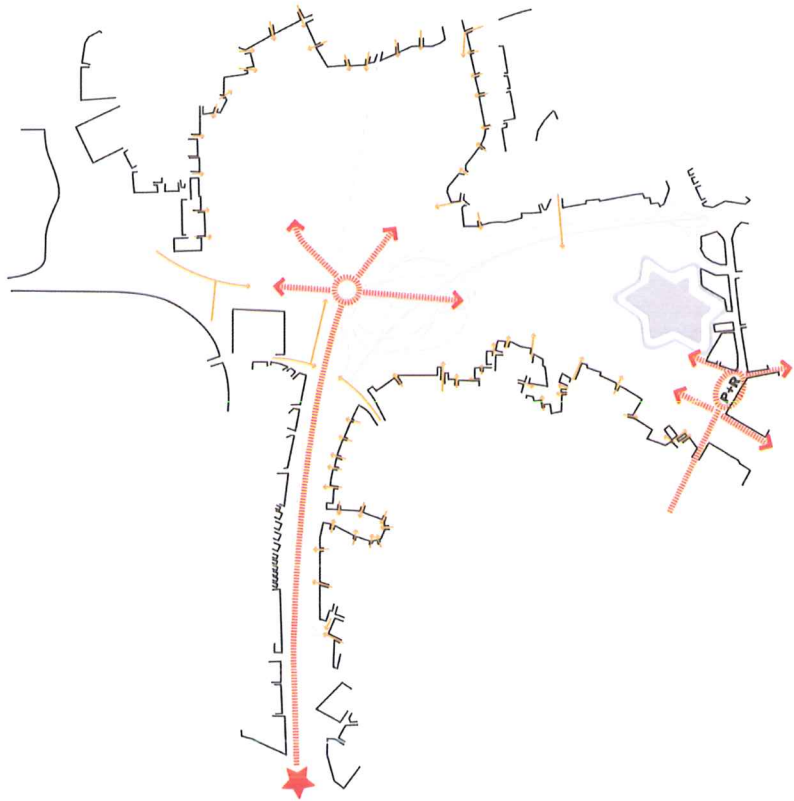
De knoop als verbinding: Van barrière naar schakel tussen de tweedeling in de landschappelijke onderlegger. In de knoop zelf kan worden gedacht aan een regionale attractie die zowel de entree als het Laaglandpark op de kaart zet.

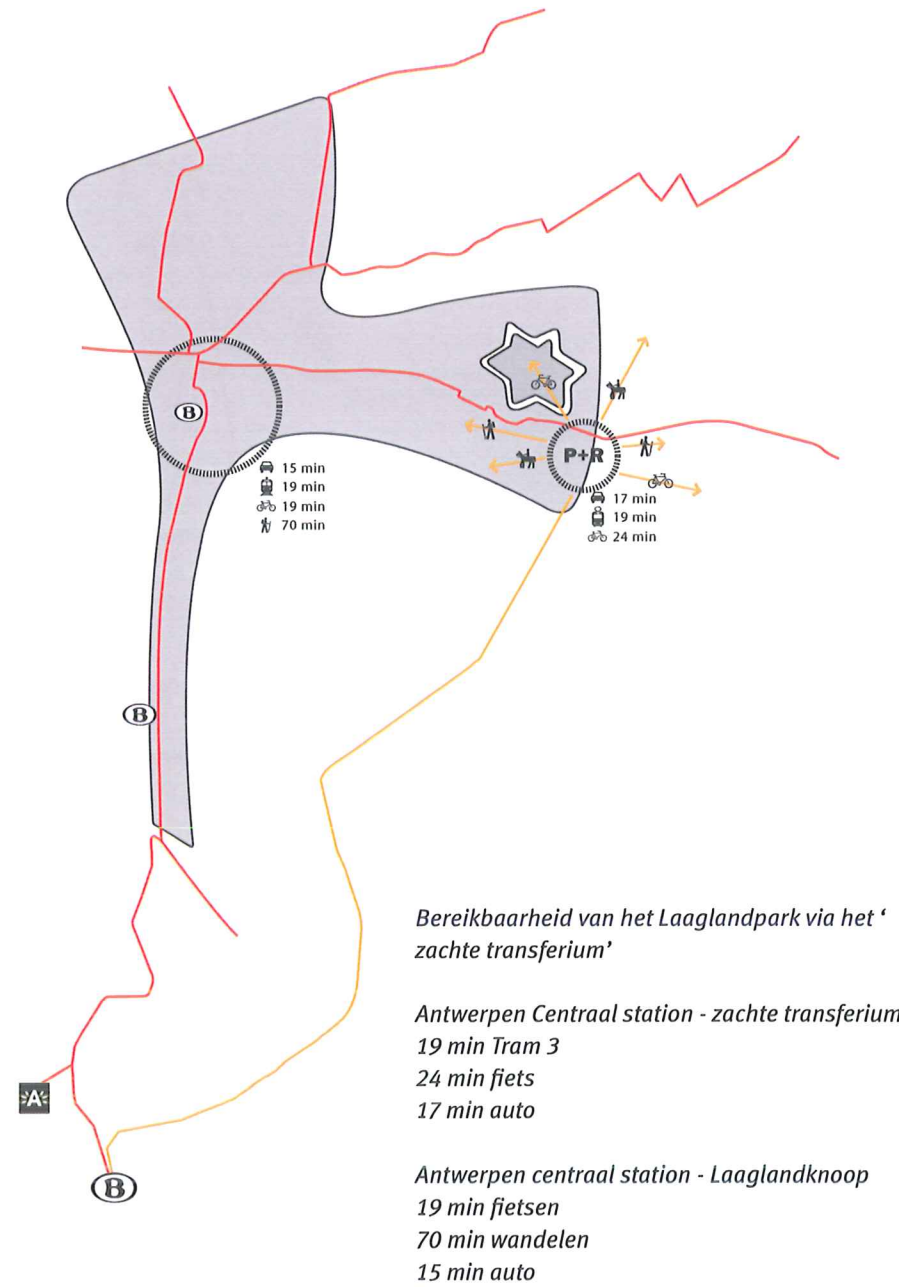
Mogelijke fietsverbinding door de knoop in de huidige situatie.

Op het moment dat de Oosterweelverbinding wordt gerealiseerd kan de volledige verbinding tussen park en stad worden volbracht.

Het gebied gelegen rond de eindhalte tram 3 (een van de oudste tramlijnen van Antwerpen), de entree naar het fort en het nieuwe winkelcentrum leent zich uitstekend voor de functie van zacht transferium. Hier kan van openbaar vervoer en de auto worden overgestapt op fiets, paard of benenwagen. De herinrichting hiertoe betekent het beter faciliteren van parkeren en verhuurgelegenheid maken voor de fiets en wellicht ook het paard. Het winkelcentrum kan zich gaan richten op groene diensten en groene producten zoals tuinartikelen, sportartikelen, etc. en zo een terechte plaats verwerven in de overgang van het landschapspark naar de bossen.

Entrees tot het park. De nieuwe lijn vanaf het Albertkanaal en het zachte transferium brengen de bezoeker vanuit de stad direct tot in het hart van het Landschapspark. De parkranden zijn meer op de wijk georiënteerd.

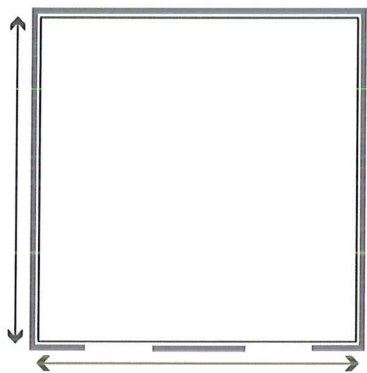
Bereikbaarheid van het Laaglandpark via het 'zachte transferium'

Antwerpen Centraal station - zachte transferium
 19 min Tram 3
 24 min fiets
 17 min auto

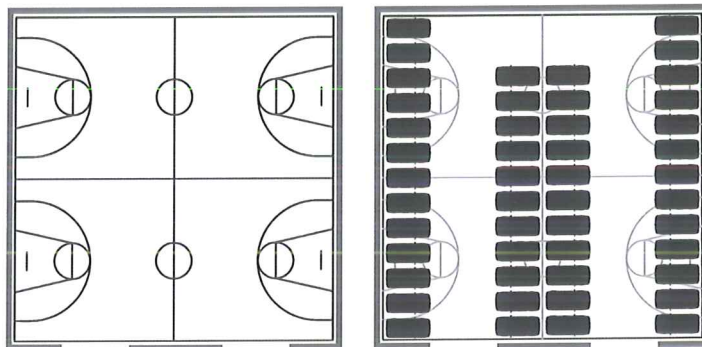
Antwerpen centraal station - Laaglandknoop
 19 min fietsen
 70 min wandelen
 15 min auto

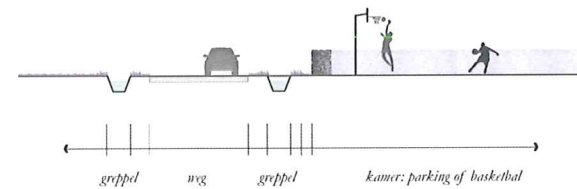
Locaties van de parkeervelden met sportief medegebruik.

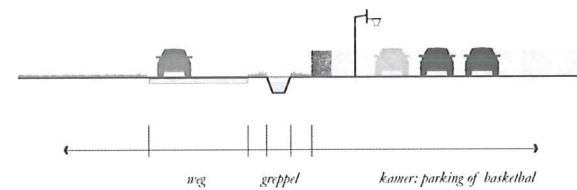
Kamer omzoomd door heggen

Veld met dubbelgebruik: parkeren of sporten

Kamer met dubbelgebruik: sporten

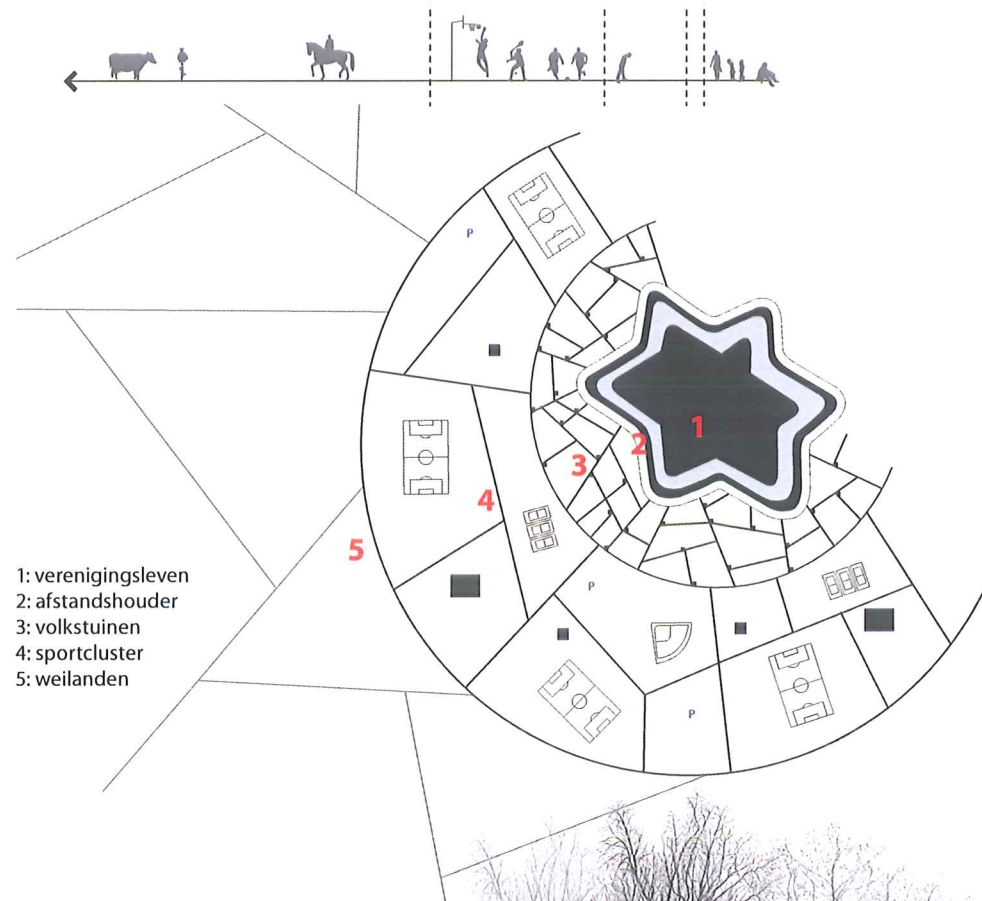

Kamer met dubbelgebruik: parkeren

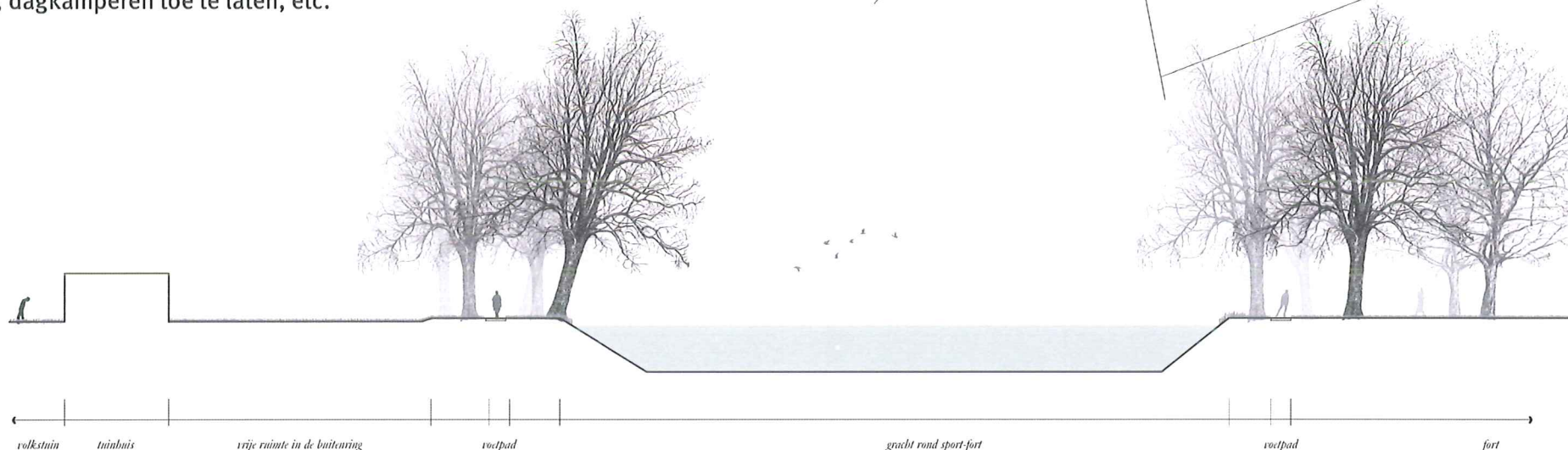
visie op sport (en spel)

Het fort is het hart van het verenigingsleven van Merksem dat zich afspeelt in haar zaaltjes en op kleine terreinen. Het fort is ook openbare ruimte, een klein park compleet met dierenweide en speeltuin (1). We geven graag extra vrije ruimte aan de buitenring zodat het fort echt losstaat van de volgende ring (2). Want dan volgt een krans van verenigingsleven dat meer ruimte behoeft: volkstuinten (3). De zo gecreëerde boomloze leegte rond het fort contrasteert mooi met de bomenmassa van het fort. Daar weer omheen ligt een krans van sportvelden met hun hekwerken, de kantines, sporthallen en parkeergelegenheid met ruimte voor uitbreiding, ingebed in heggen (4). Het nieuwe parkeren en de toegang tot de velden kan goed geregeld worden vanaf de Laaglandlaan. De sportkring heeft nog ruime mogelijkheden voor uitbreiding van de sportvelden. De Kwade velden kunnen wellicht hierheen verhuizen.

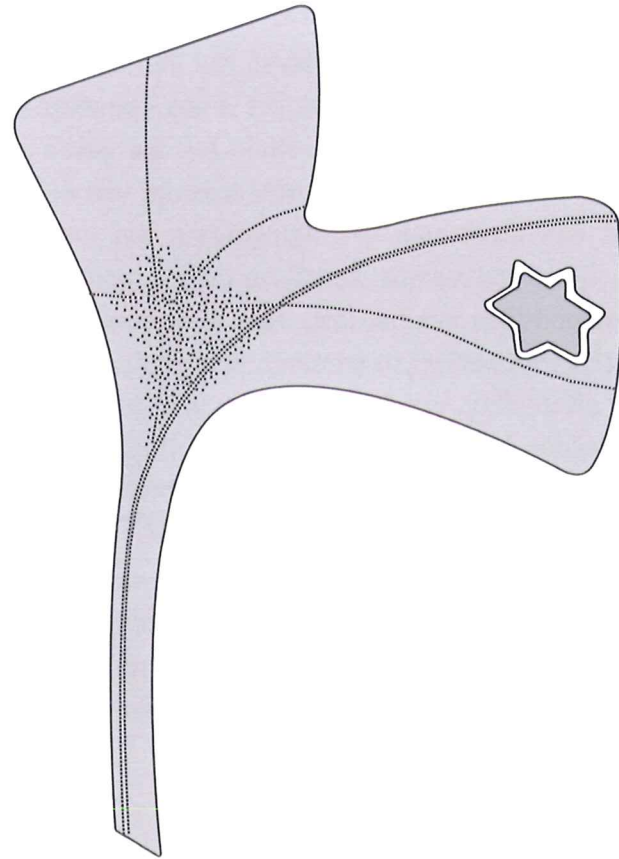
Daarbuiten ligt tenslotte de reservering van de spoorlijn en snelweg, waar wij voorstellen heggen aan te planten rond weilanden (5). Deze landjes kunnen tijdelijk benut worden zonder te investeren door bijvoorbeeld pony's te laten grazen, dagkamperen toe te laten, etc.

- 1: verenigingsleven
- 2: afstandshouder
- 3: volkstuinten
- 4: sportcluster
- 5: weilanden

Profiel: Fort in zijn omgeving

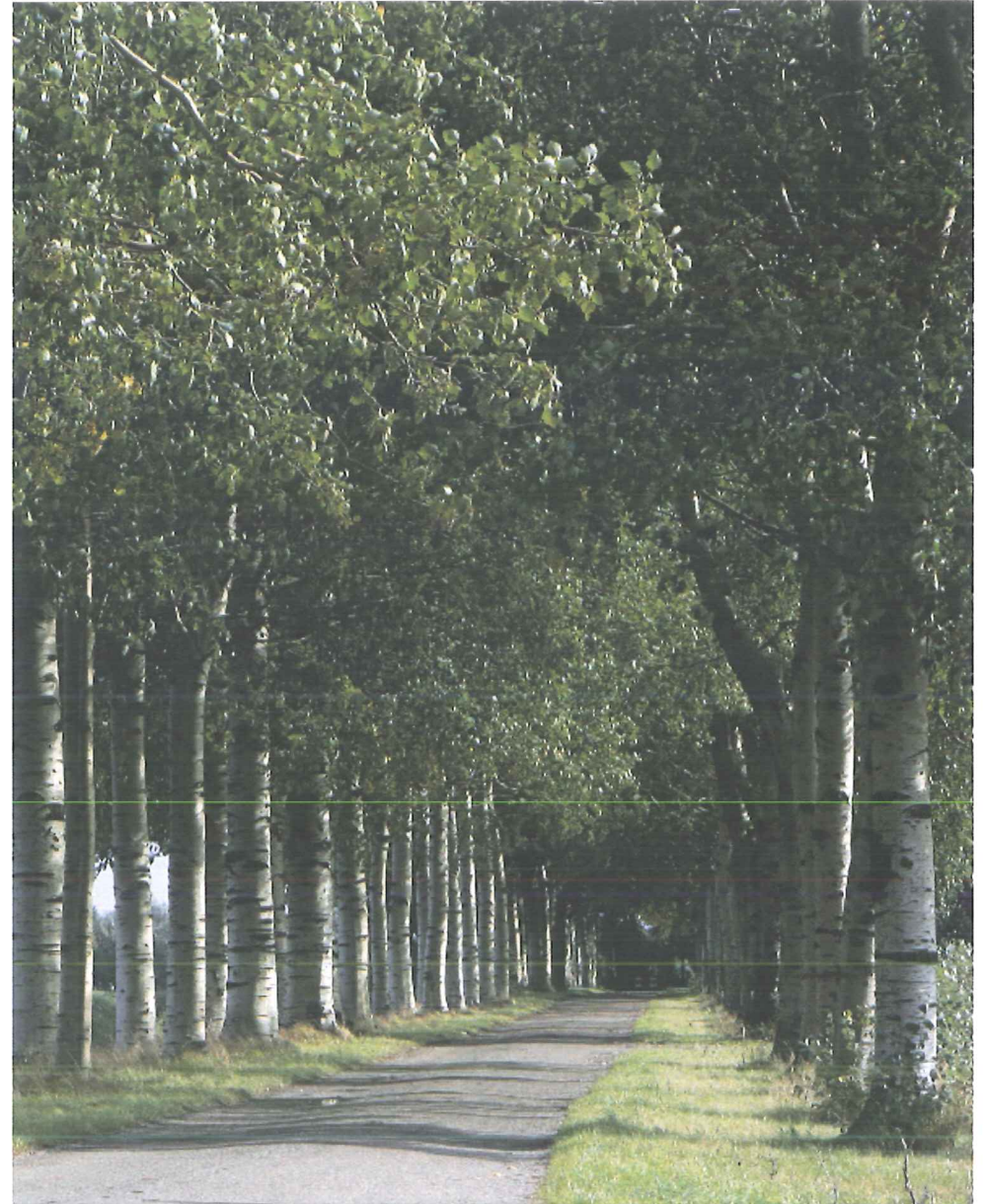
Populierenlanen. Identiteitsdrager in het Laaglandpark.

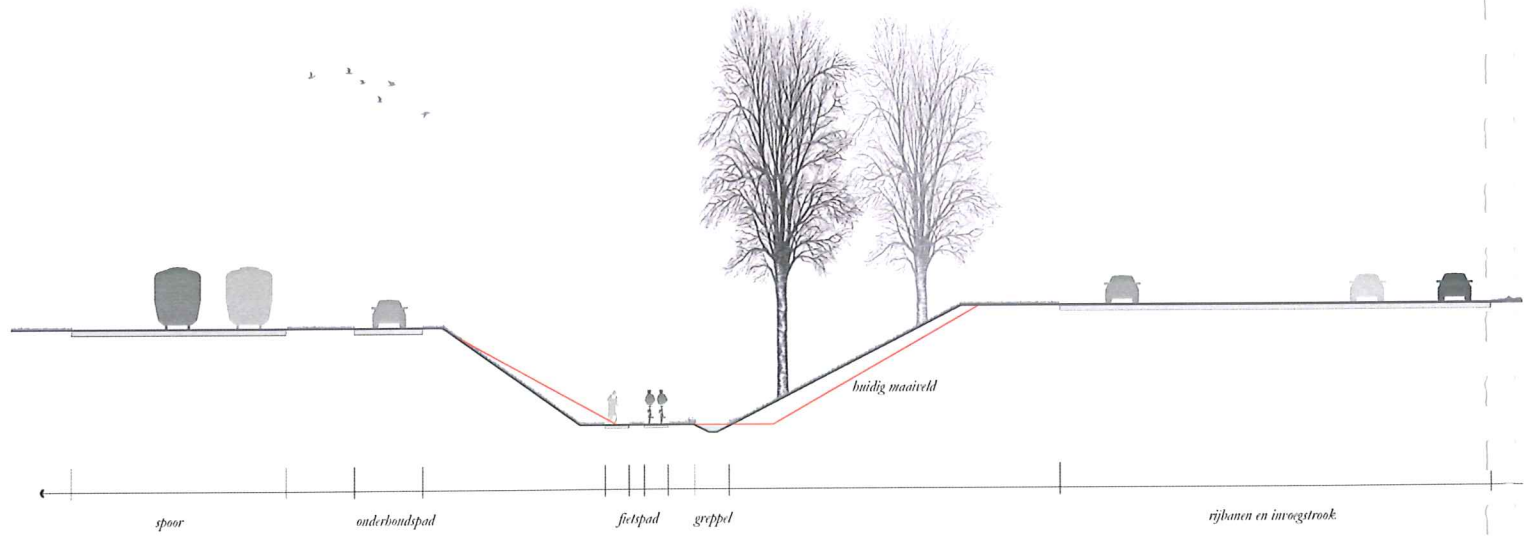
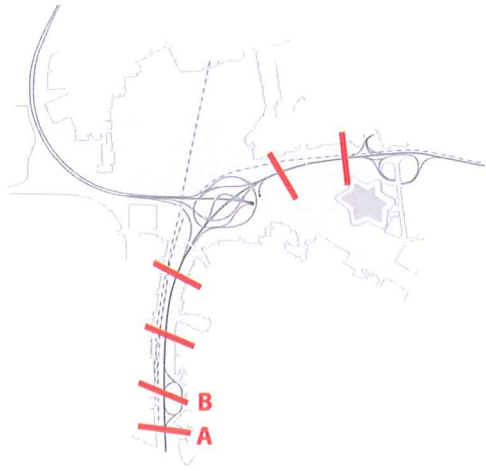
04 Toolbox

De ingrediënten om de identiteit van het Laaglandpark te bouwen zijn sober maar effectief. Ze zijn eenduidig en daardoor goed te communiceren. De volgende ingrediënten zijn bouwsteen voor de visie:

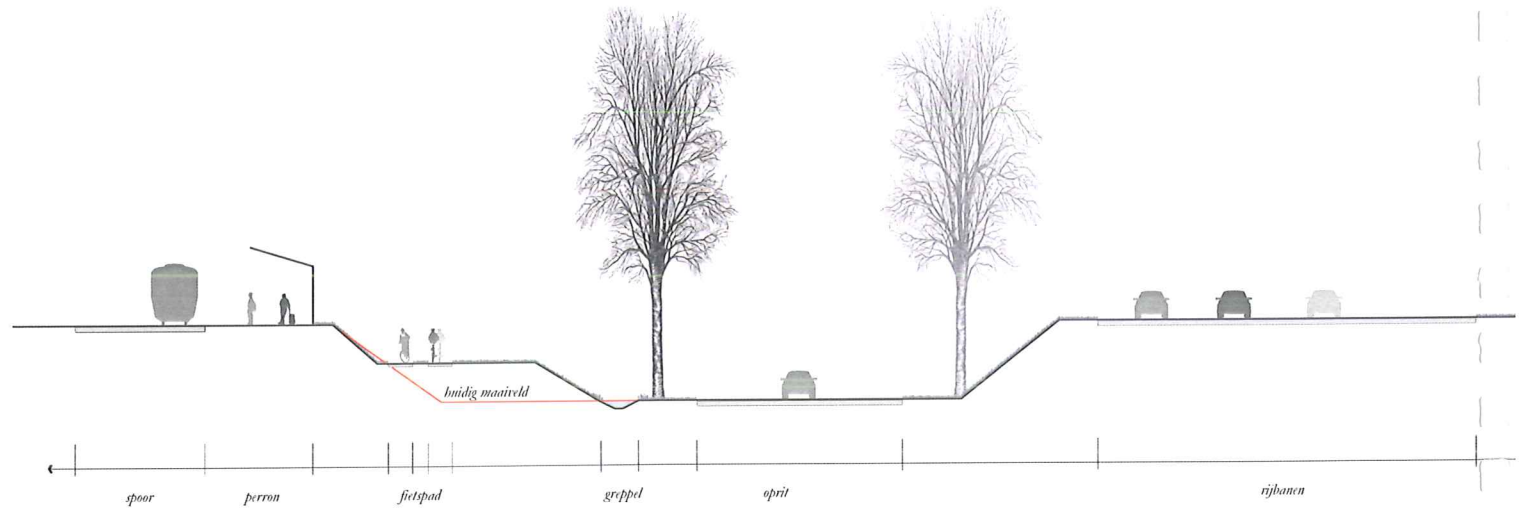
Populierenlanen

Een snelle studie van het huidige snelwegprofiel naar het maken van het populierenlandschap rond de snelweg toont aan dat het gemaakt kan worden door de bomen op een onderlinge afstand van 10 meter te zetten, minimaal 7 meter uit de weg. Het profiel kan worden aangepast ten behoeve van een betere inpassing van de fietsroute parallel, maar het hoeft niet. Het profiel kan ook worden aangepast om het buurtpark beter in te richten en het geluid van de snelweg te weren, ook dat heeft te maken met de verdere ambities voor deze groenstrook.

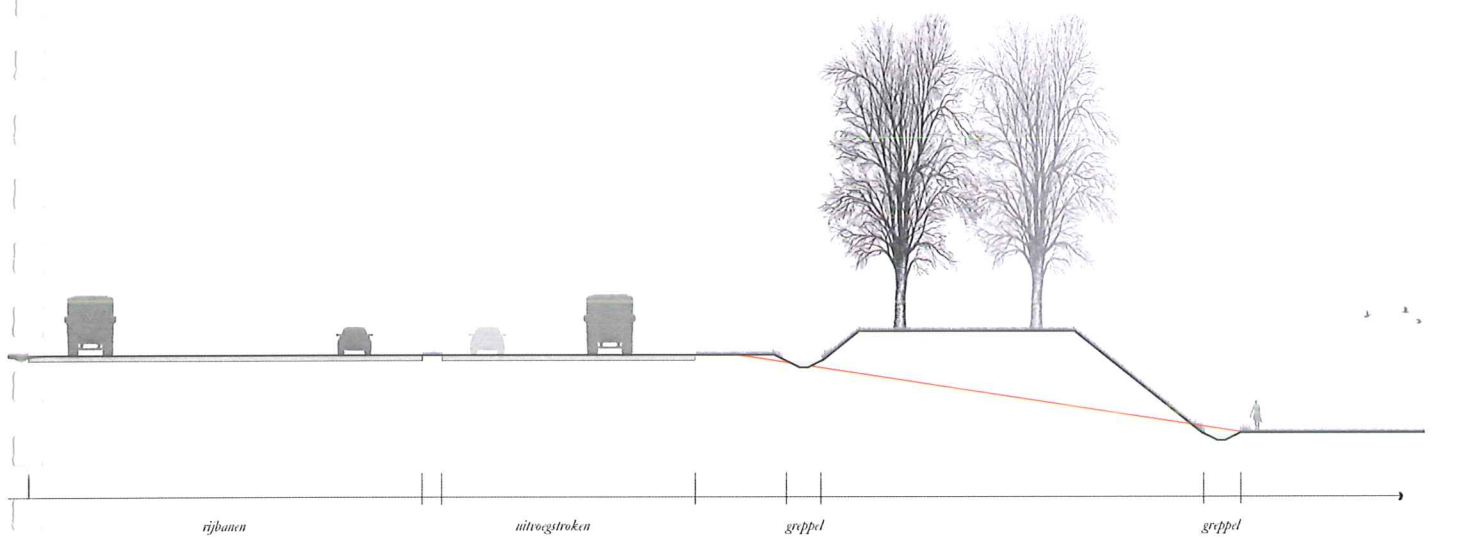
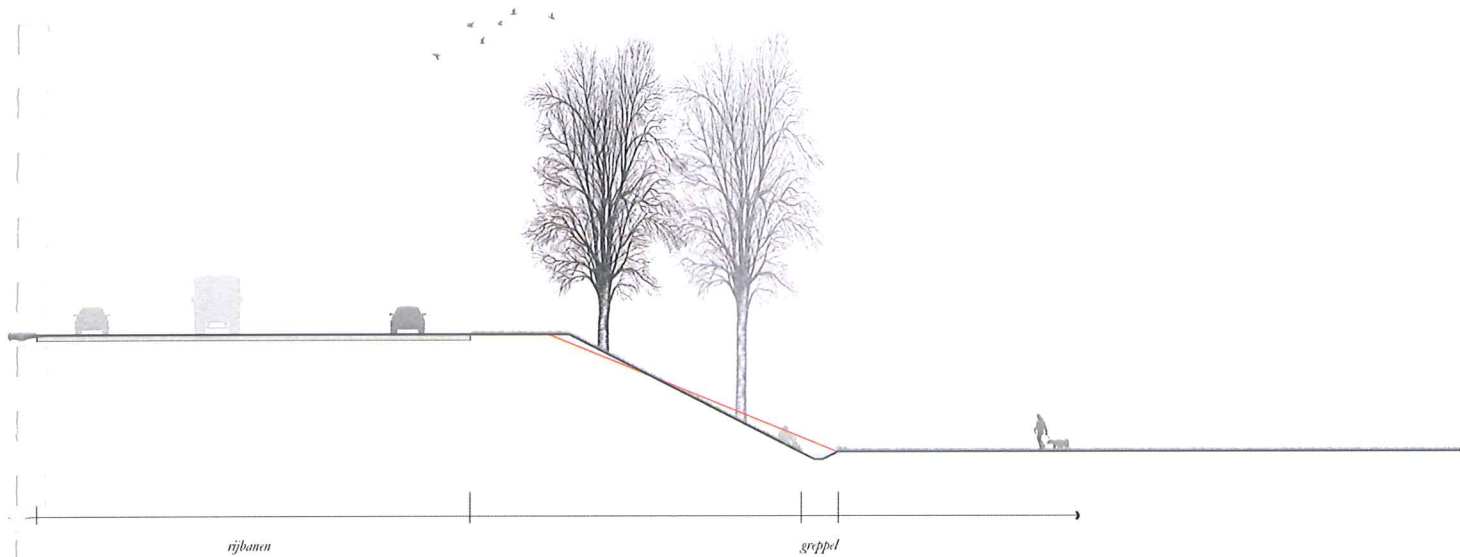

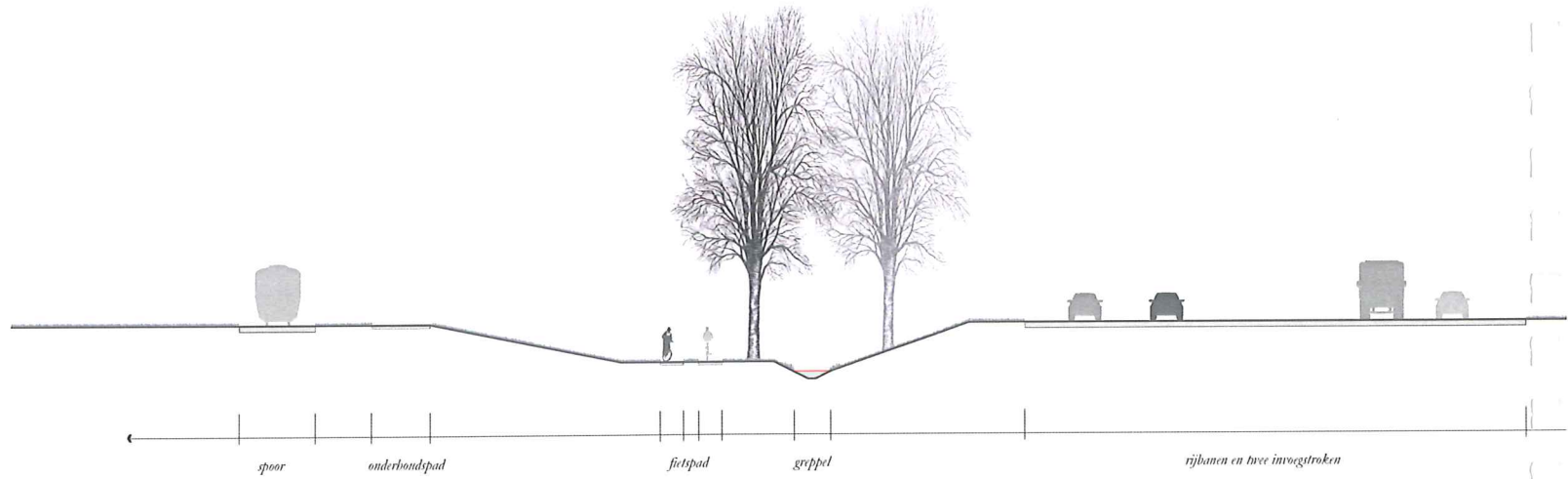
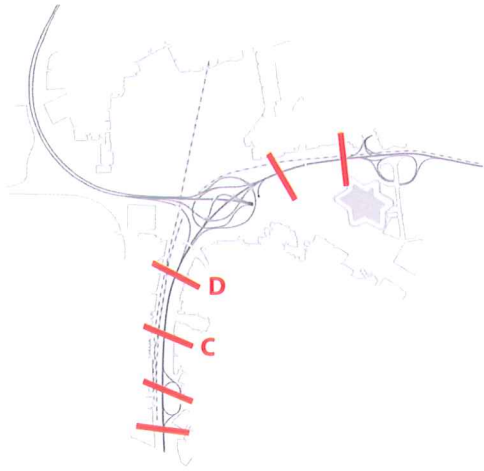

Profiel: A - A'

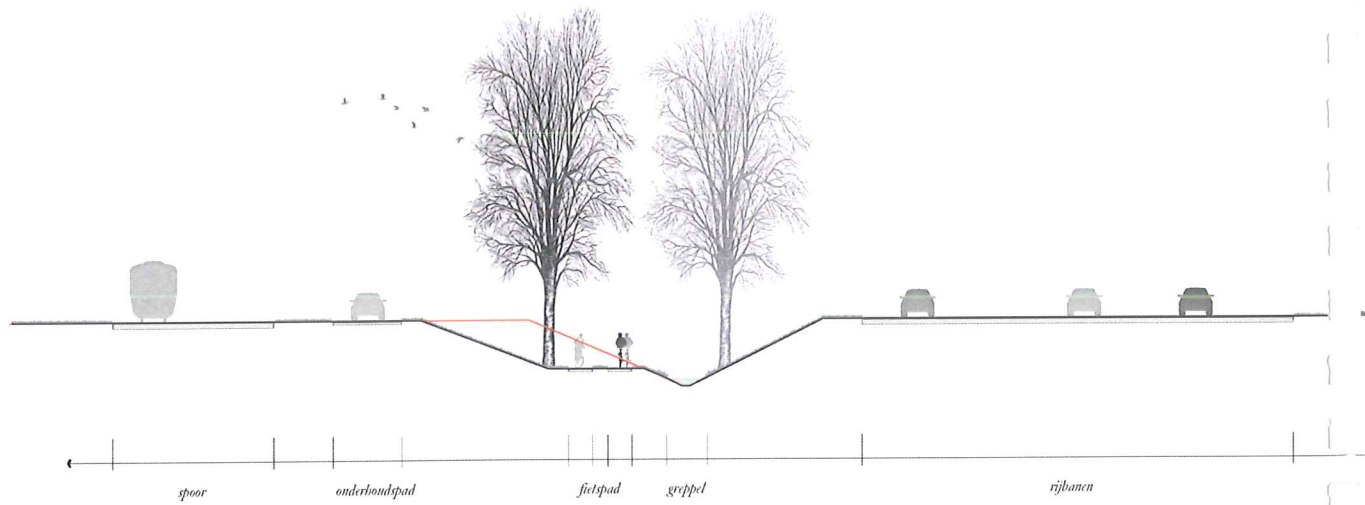

Profiel: B - B'

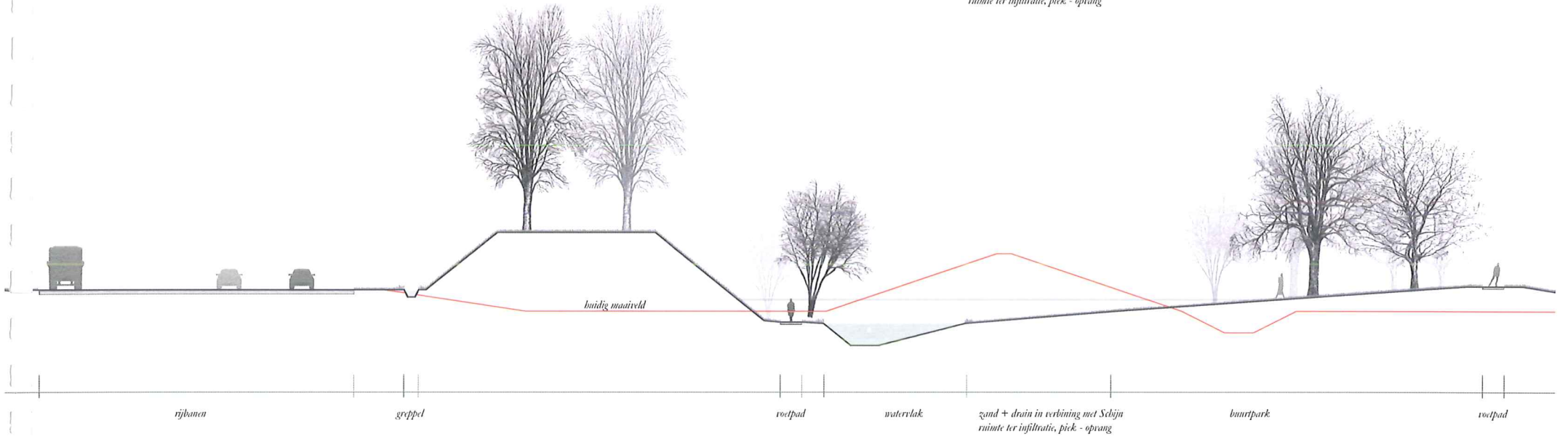
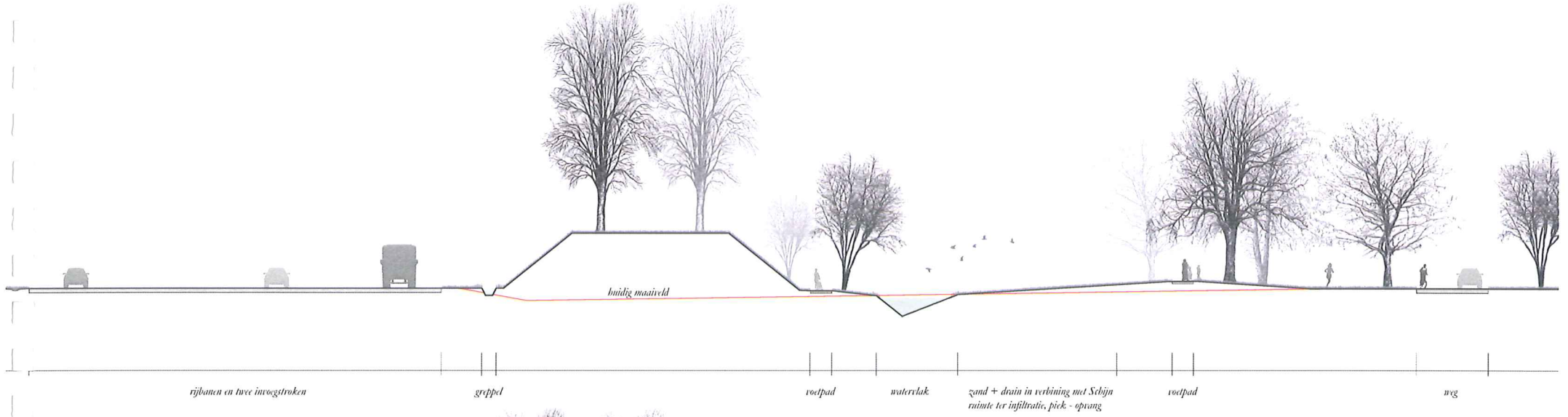

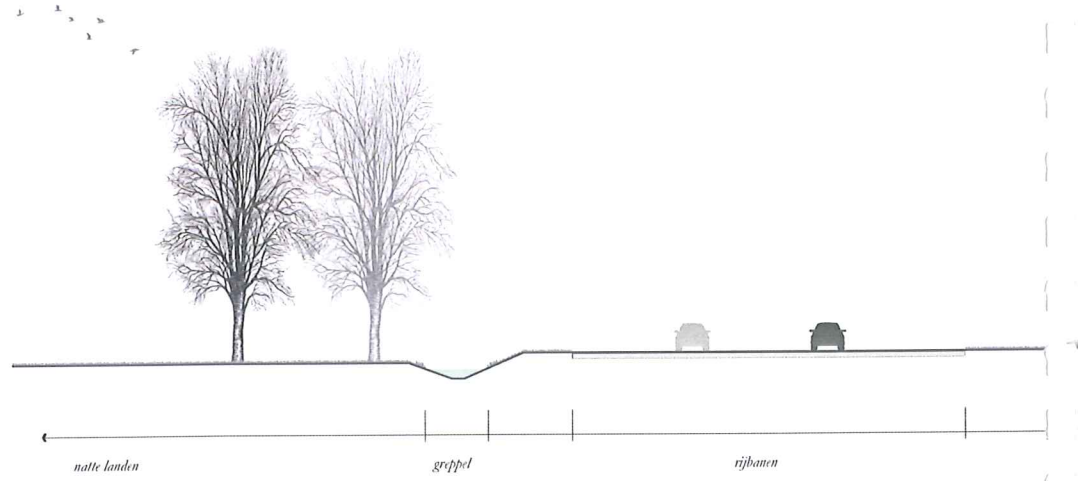
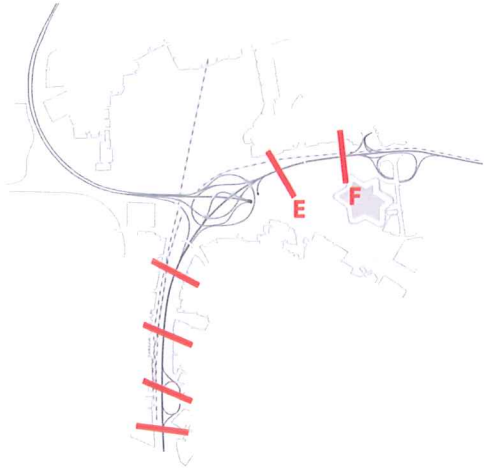

Profiel: C - C''

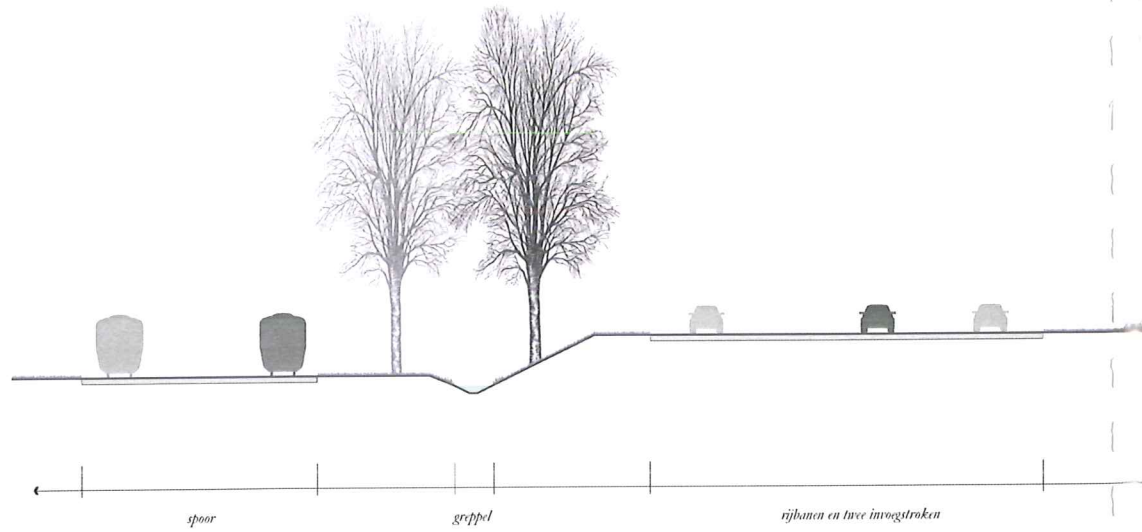

Profiel: D - D'

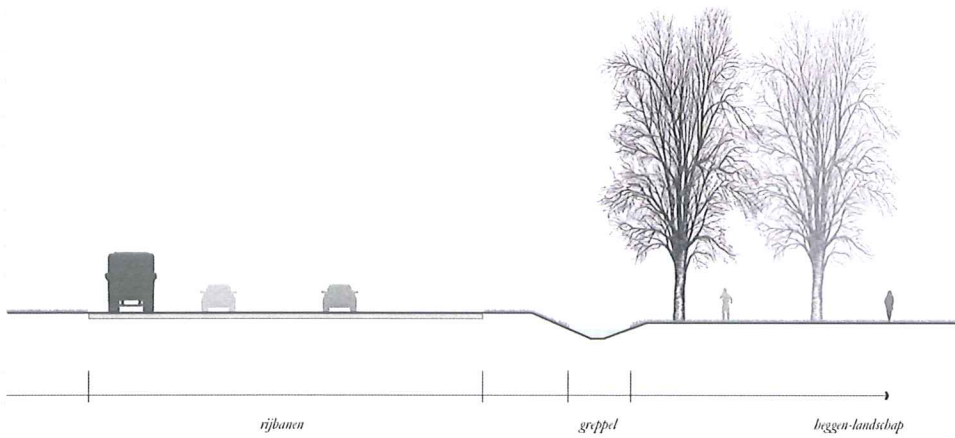

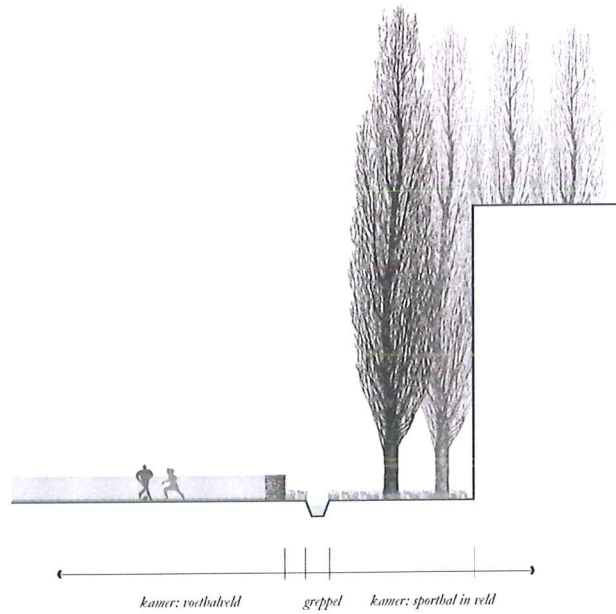
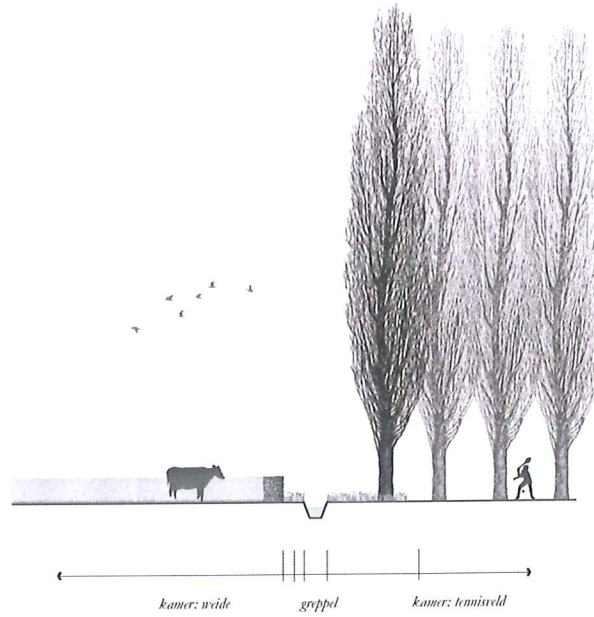
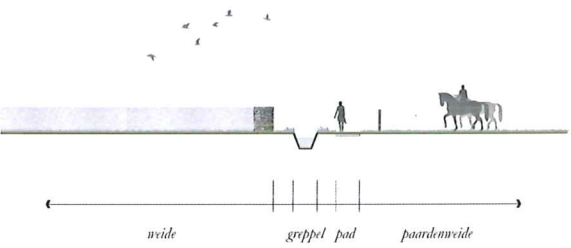
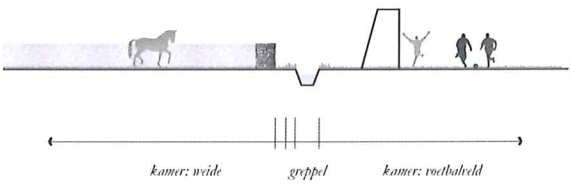
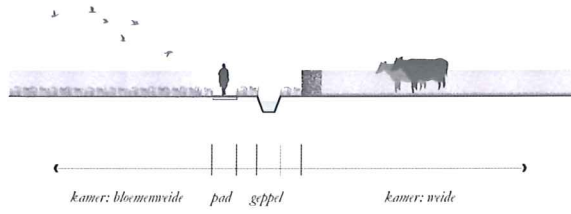
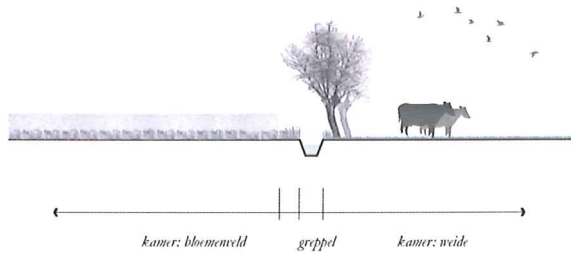

Profiel: E - E'

Profiel: F - F'

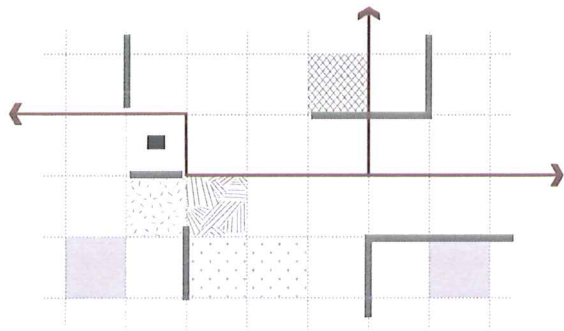

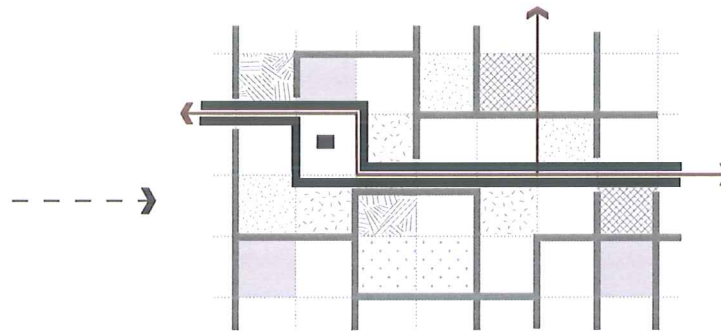
Principe patchwork: De heggen met sloot vormen een stevig landschappelijk raamwerk dat de diversiteit aan functies kan absorberen.

Heggen met sloot

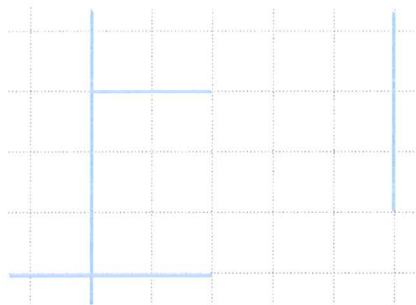
Een heg bestaat uit struiken en boomvormers, uit elzen, essen, meidoorn, sleedoorn en hazelaar, met eik en beuk als toevoeging. De rijke variatie maakt het voor het dierenleven een goede biotoop. De dichte haag vraagt relatief weinig beheer. Heel veel bomen uit de bomenbank kunnen als solitaires direct als deel van de nieuwe heggen worden geplant. De sloot naast de heg zorgt voor waterretentie en infiltratie.

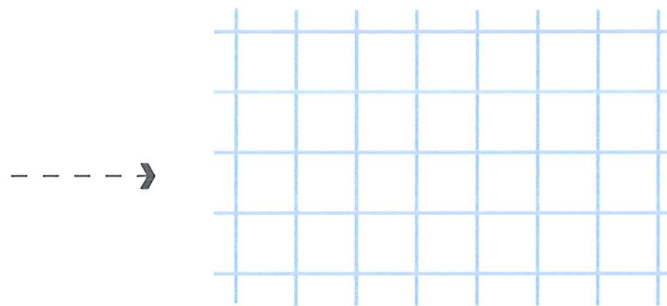
heggenstructuur nu

heggenstructuur straks

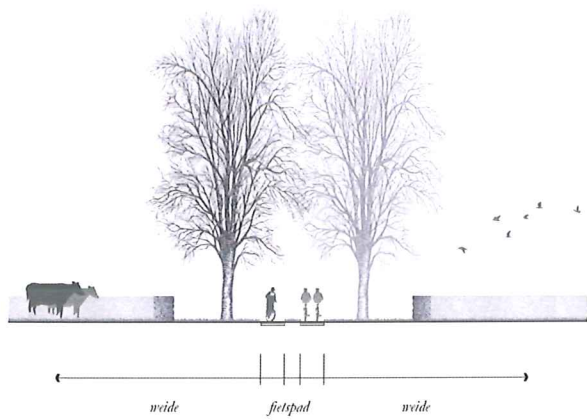
slotenpatroon nu

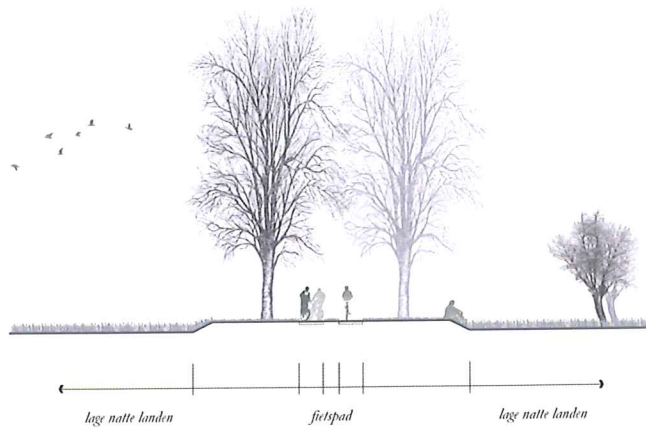
slotenpatroon straks

Diagram: toepassing van de toolbox

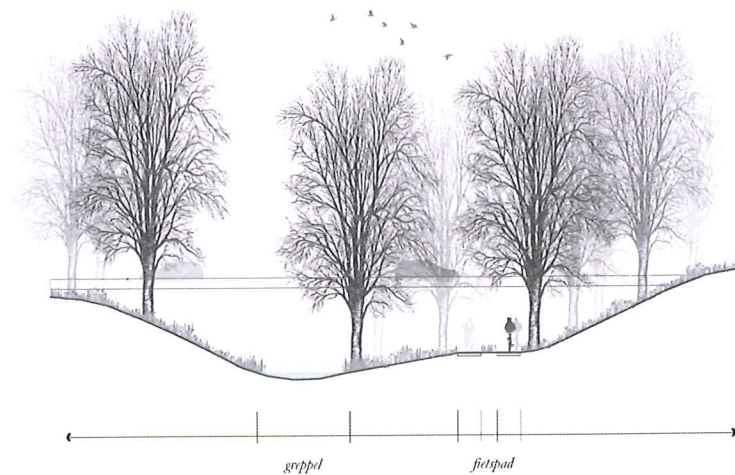

A : pad door het heggelandschap

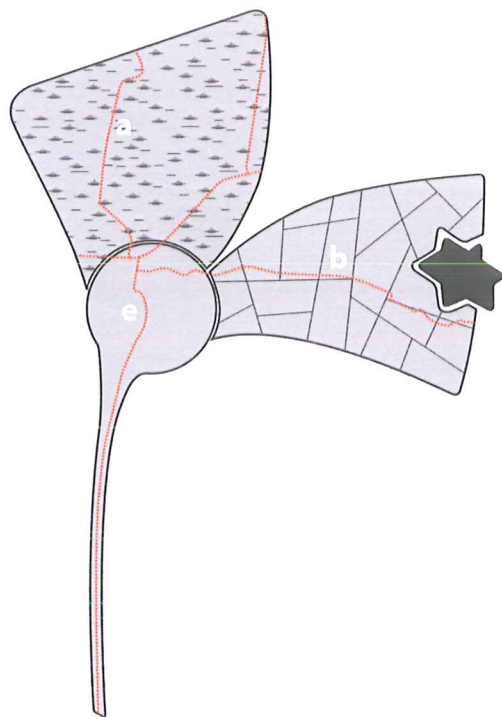
B : pad door de lage natte landen

C : pad in de knoop

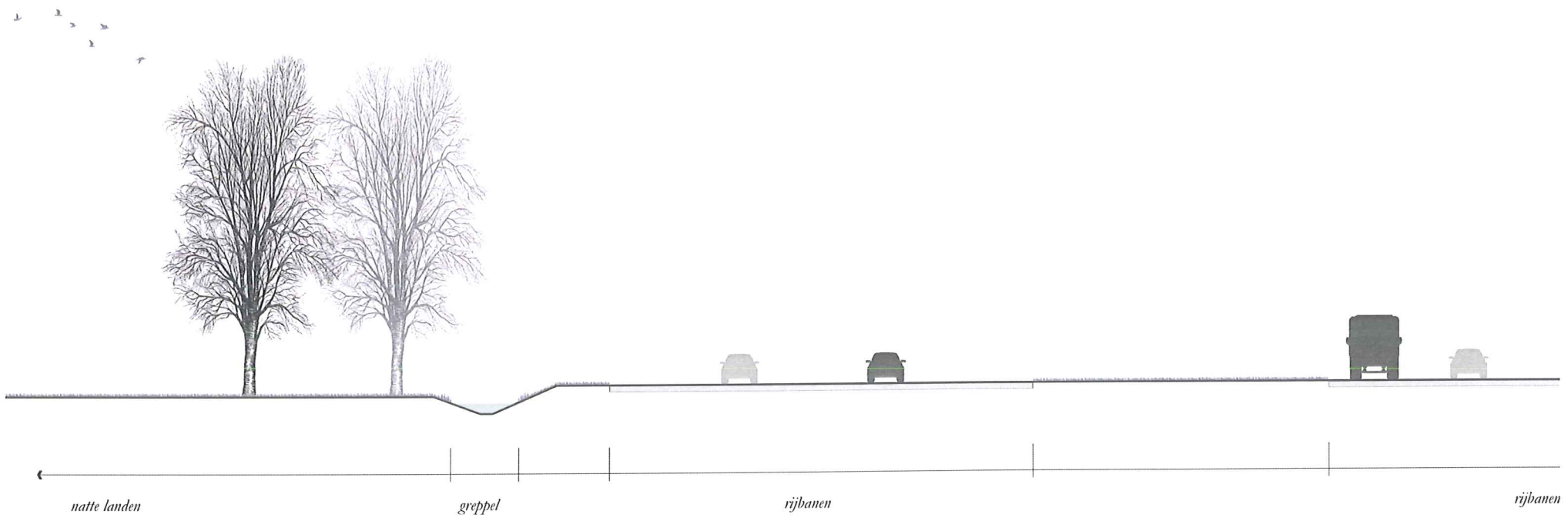
Bijzonder pad

De hoofdpaden door het gehele park hebben een onderscheidende vormgeving. Het zijn bijvoorbeeld twee sporen, belegd met betonplaten, refererend aan de karrensporen nu. Het Laaglandpad ligt alleen in het park en geeft daarmee duidelijk de grenzen aan.

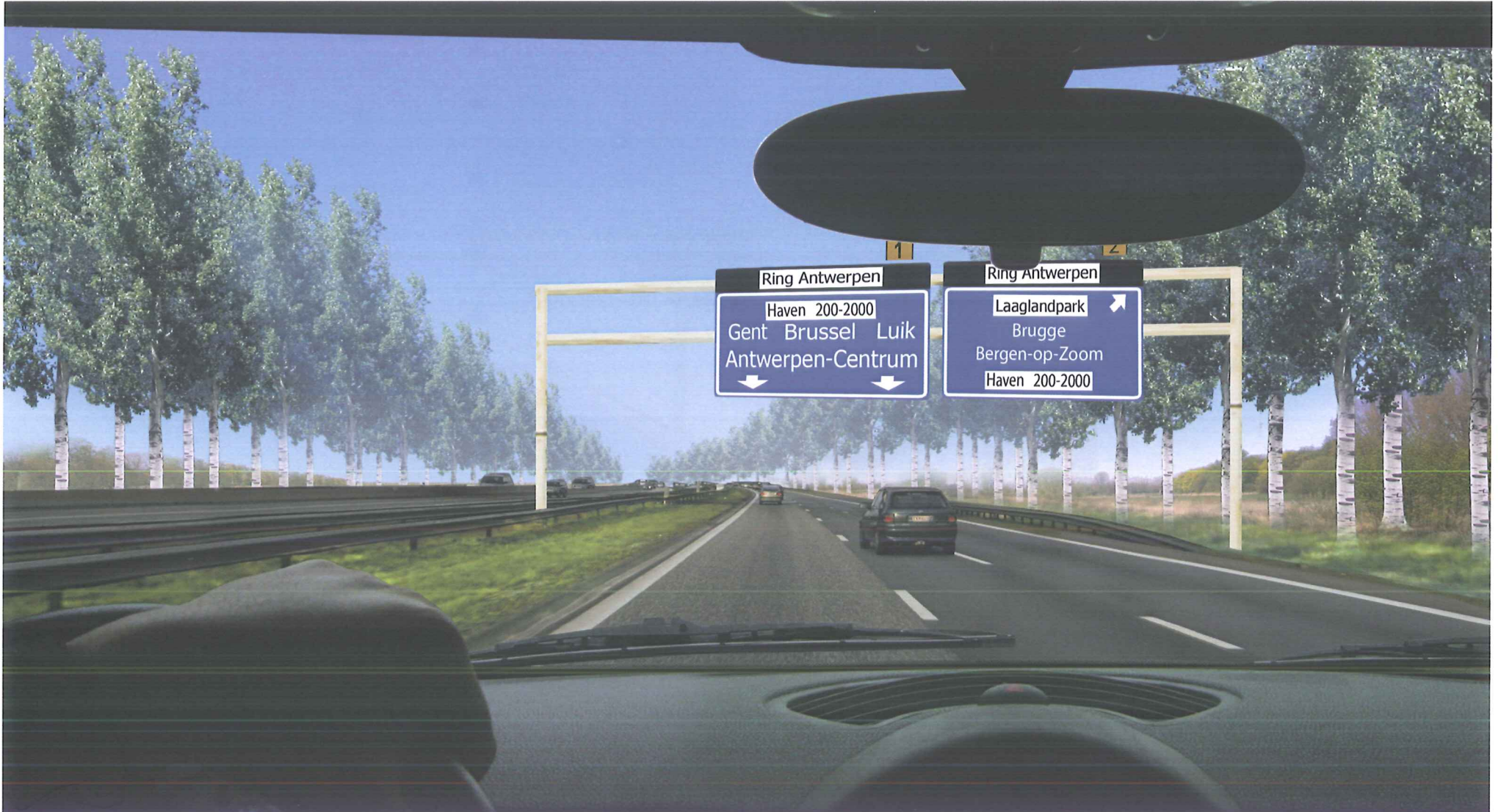
Basisprincipe voor een bijzonder pad:

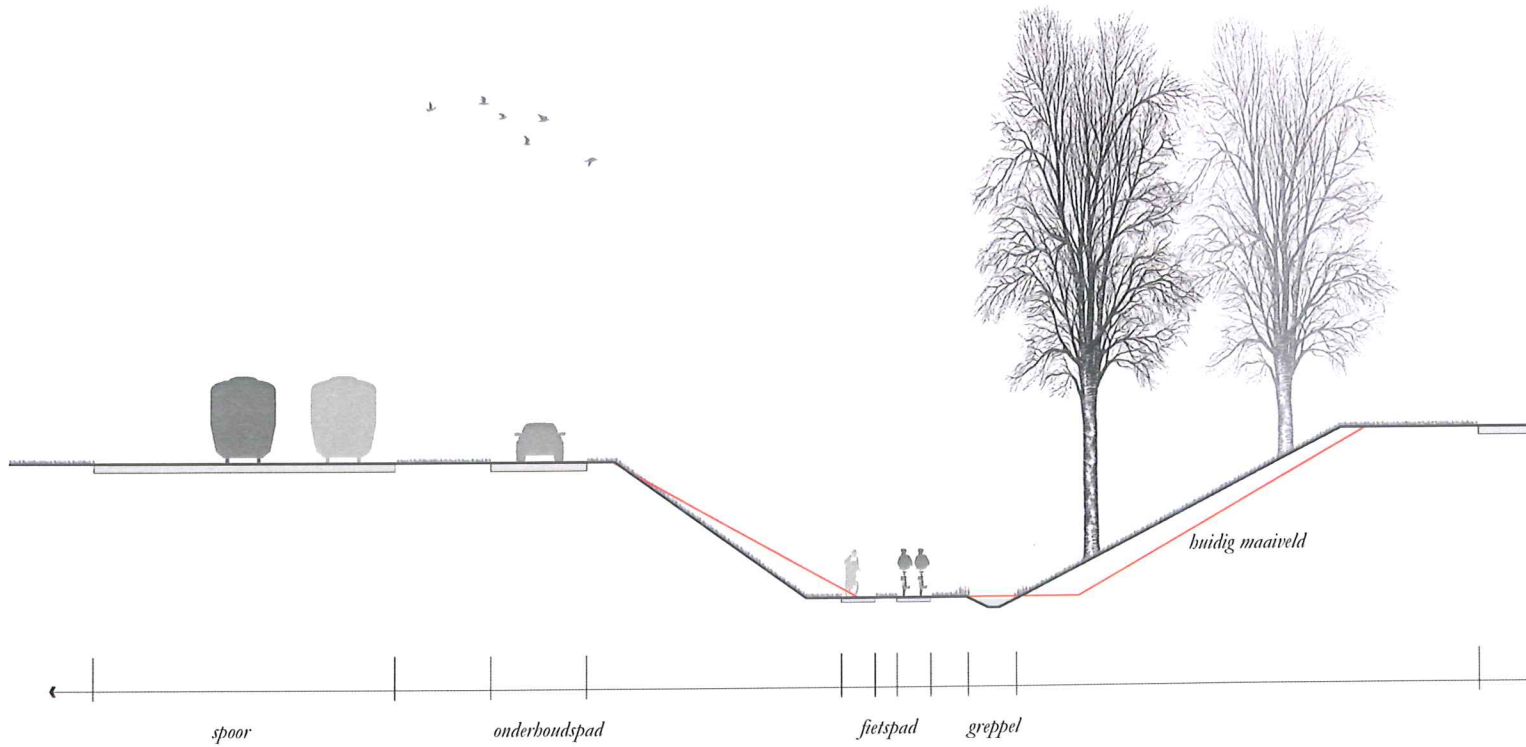
- 1) verhard karrenspoor
- 2) bomenlaan van witte abeel

05 Dromen en realiseren

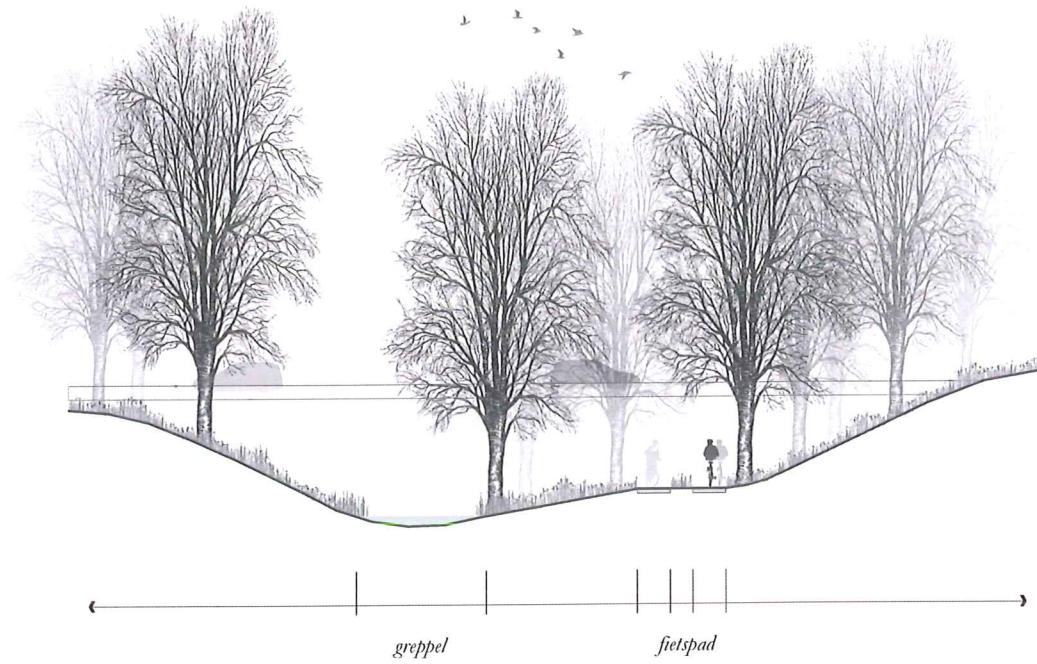
De verbeelding : rijdend op de E19 ter hoogte van afrit Laaglandpark

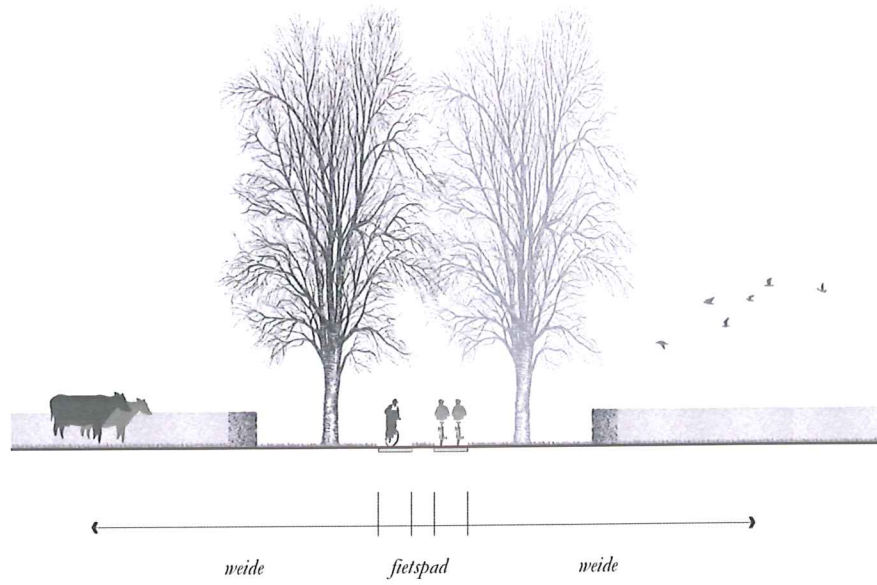
De verbeelding : fietsverbinding tussen 't stad en kern Laaglandpark

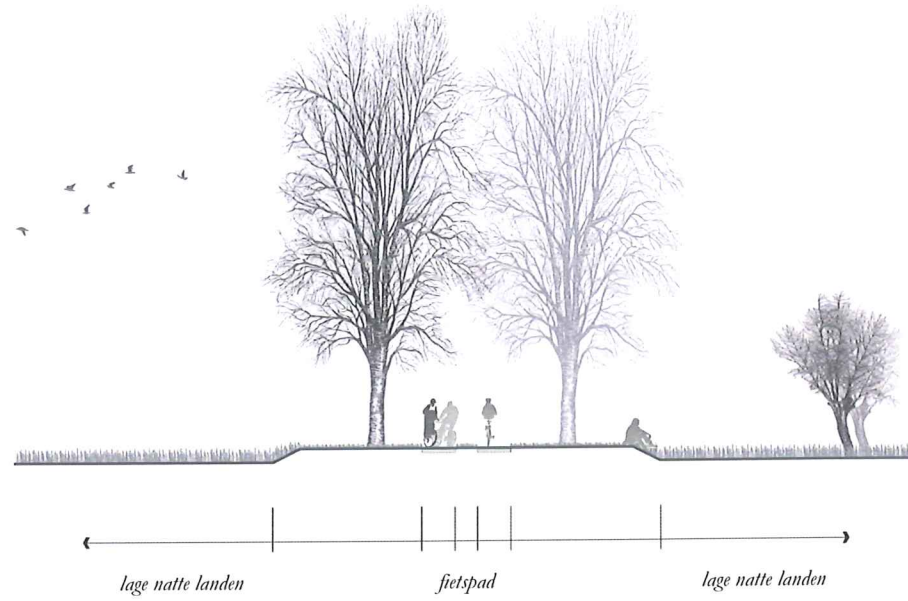
De verbeelding : fietsen door de knoop

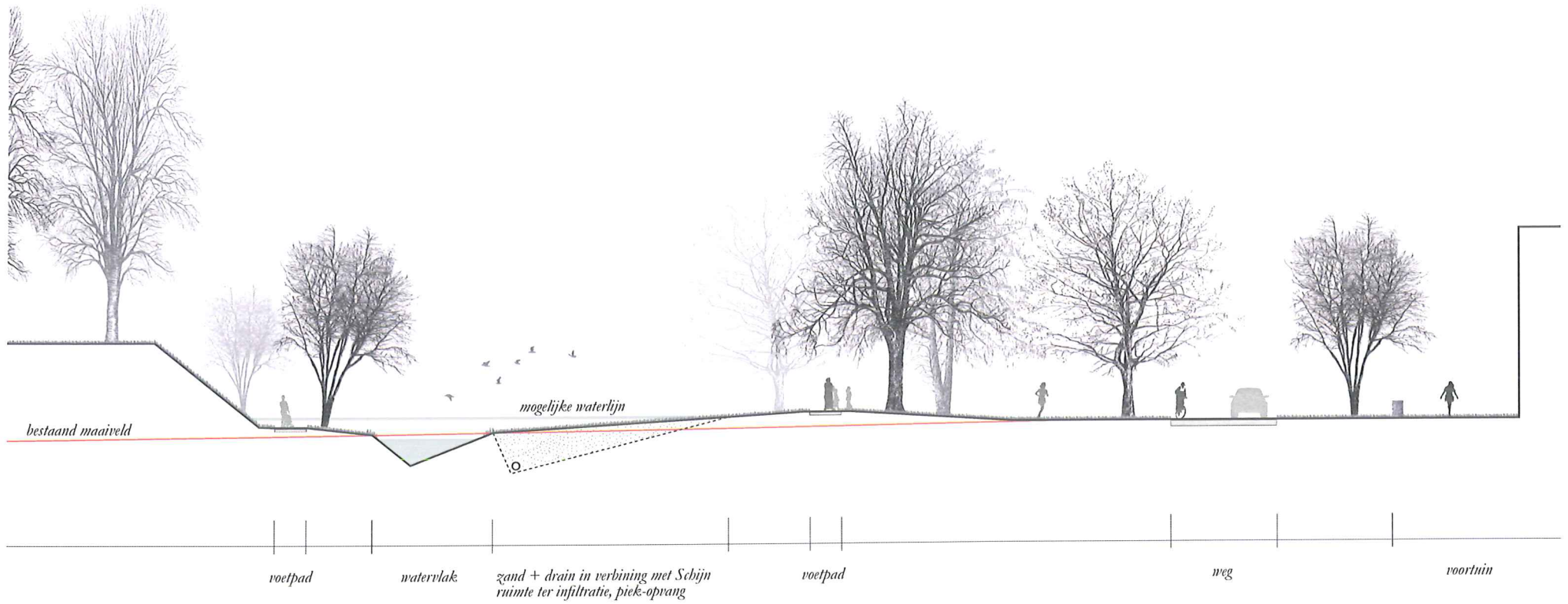
De verbeelding : fietsen door het heggenlandschap

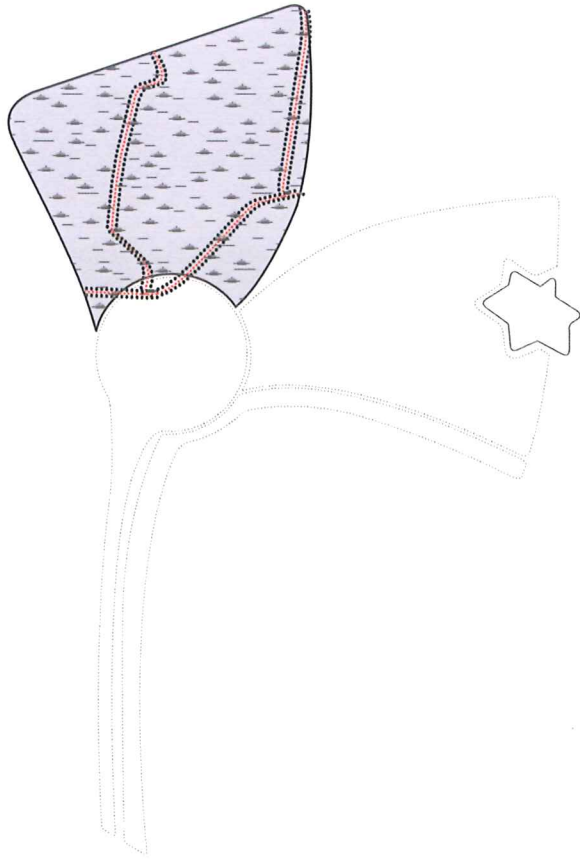
De verbeelding : fietsen door de natuur van de lage landen

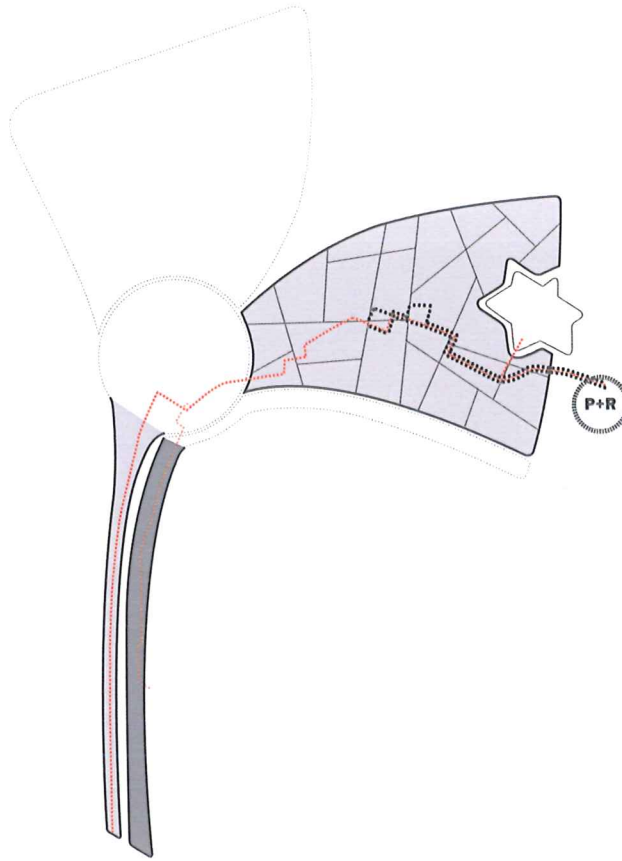

De verbeelding : Het buurtpark van Merksem

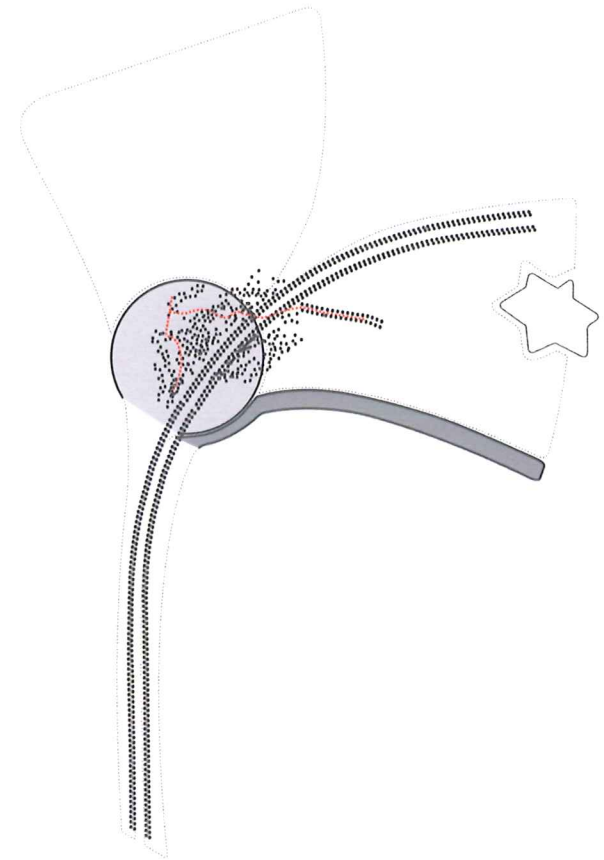

Fase 1

Fase 2

Fase 3

Fasering

Fase 1

De eerste fase is in voorbereiding: het maken van de waterretentie en natuurontwikkeling in het stroomgebied. Door het toevoegen van het kenmerkende hoofdpad, bezet met populieren, is het compleet.

Fase 2

De tweede fase is het maken van het heggenlandschap rondom het fort en de reorganisatie van de sportvelden (zie groenproject).

We stellen voor om te bezien of het planten van heggen wellicht kan worden gedaan op de reserveringstrook omdat het nog een tijd kan duren voordat de Oosterweelverbinding wordt aangelegd. De heggen zijn geen extreme investering om snel grote kwaliteit te maken. De heggen laten zich ook tijdelijk verplaatsen indien ze nog niet oud zijn.

Met de sportverenigingen van de Kwade velden kan overleg gestart worden over verplaatsing naar complex aan de Laaglandlaan. Voor nieuwe kantines dienen beeldkwaliteitsregels te worden geformuleerd.

De nieuwe parkeergelegenheden kunnen worden aangelegd. Wij stellen ons voor dat het asfalt een lijnenprint heeft zodat op rustige momenten de parkeervelden ook sportvelden kunnen zijn.

In deze fase worden de spelregels opgesteld voor de exacte situering, maatvoering en materialisering van de nieuwe sporthal. De hal staat op een soort erf, welke ook uitgangspunten zal moeten hebben, alvorens het project wordt aanbesteed.

In de tweede fase kan ook het pad in de verbinding tussen 't stad en landschapspark (tussen de spoorlijn en de snelweg) vanaf knooppunt tot aan het Albertkanaal worden aangelegd. Daardoor wordt het landschapspark verbonden

met het centrum van Antwerpen en wordt de eerste steen van de zachte ruggengraat gelegd.

En in deze fase kan het buurtpark rond Merksem worden heringericht en aangelegd. Ook dit is faseerbaar, in fase 2 kan de groenstrook langs de E19 worden aangepakt. Wanneer de reservatiestrook voor de Oosterweelverbinding vrij komt kan de nieuwe rand aan de noordzijde van Merksem worden opgenomen in fase 3.

De gehele rand rond Merksem wordt een buurtpark met kleine speelgelegenheden en mogelijkheden een ommetje te maken. De bewoners kunnen op een nieuwe wijze betrokken worden in het proces. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat ze zelf over het inrichtingsbudget van het maaiveld beslissen (alles met betrekking tot het waterbeheer blijft natuurlijk in handen van de gemeente). Met het overlaten van het inrichten aan de meest betrokkenen is elders al ervaring opgedaan. Het leidt tot grote betrokkenheid bij het park en daardoor tot een grotere sociale binding tussen de woonomgeving en haar groen.

In deze fase kan tevens gestart worden met het ontwikkelen van het zachte transferium.

Fase 3

Het verbouwen van de verkeersknoop en de ondertunneling van de spoorlijn is een grootschalige ingreep. Het moment om de populieren in te planten langs de E19 en in de verkeersknoop ligt logischerwijze na deze voorziene verbouwing. Ook de verlenging van de geluidswal in noordelijke richting kan dan worden gemaakt. Wanneer dan de verkeersknoop wordt opgeleverd is ook het langzaam verkeernetwerk onderling goed verbonden en wellicht de natte ecologische doorgang gemaakt. Tevens is een nieuw landschap toegevoegd aan het park dat een eigenstandig en spannende belevingsruimte is geworden. Op deze plek kan ook nagedacht worden over een extra attractie, een trekker voor het park en een bijzondere poort voor Antwerpen.

voorbeelden van het behoud van landelijke beeldkwaliteit bij nieuwbouw sporthal en clubhuizen (bron: Onix)

Groenproject Laaglandpark 2012

Het groenproject is de eerste fase aanleg Laaglandpark. Het is daarom een structurele landschappelijke inrichting, lange termijn, gecombineerd met het reorganiseren van de sportvelden en hun bereikbaarheid. De ingreep is zowel gunstig voor de sporters en fietsers als voor de natuur, als voor het waterbeheer. De schakel tussen 't stad en het landschap wordt gelegd met het eerste groenproject.

Twee duidelijke projecten die op korte termijn gestart kunnen worden zorgen voor dit resultaat.

1. Het opstarten van het heggenlandschap tezamen met het voor zover mogelijk herinrichten van het sportpark Laaglandpark. Dit project bestaat uit:

- Het verbeteren van het parkeren door op twee locaties parkeervelden te maken. De verharding wordt voorzien van sportlijnen.
- Het reorganiseren van twee bestaande velden (FC Seja) en het inpassen van de sportcluster Kwade velden in het sportcluster Laaglandpark. Hierdoor komt ruimte vrij in de rand van Merksem om het buurtpark te maken met eventueel geluidswerende wal.
- Het voorbeeldstellend aanplanten van heggen, aangevuld met oude bomen uit de bomenbank.
- Het aanleggen van het bijbehorende slotenpatroon.
- Het opstellen van regels betreffende de beeldkwaliteit en bouwvelop voor de multifunctionele sporthal, waardoor de hal een eerder landelijke uitstraling krijgt (in plaats van die van een bedrijvshal zoals de witte bestaande hal).

- Het opstellen van regels betreffende de beeldkwaliteit van nieuw te bouwen kantines.

- Het opstellen van regels voor hekwerken grenzend aan de openbare ruimte, met als doel de landelijke uitstraling te onderstrepen

2. De aanleg van 2,8 km fietspad tussen de Bredabaan en de Burgemeester Josef Masurebrug. Dit project bestaat uit:

- Het ontwerpen van een kenmerkende verharding (karrenspoor), speciaal voor de hoofdroutes, het landelijk karakter onderstrend.

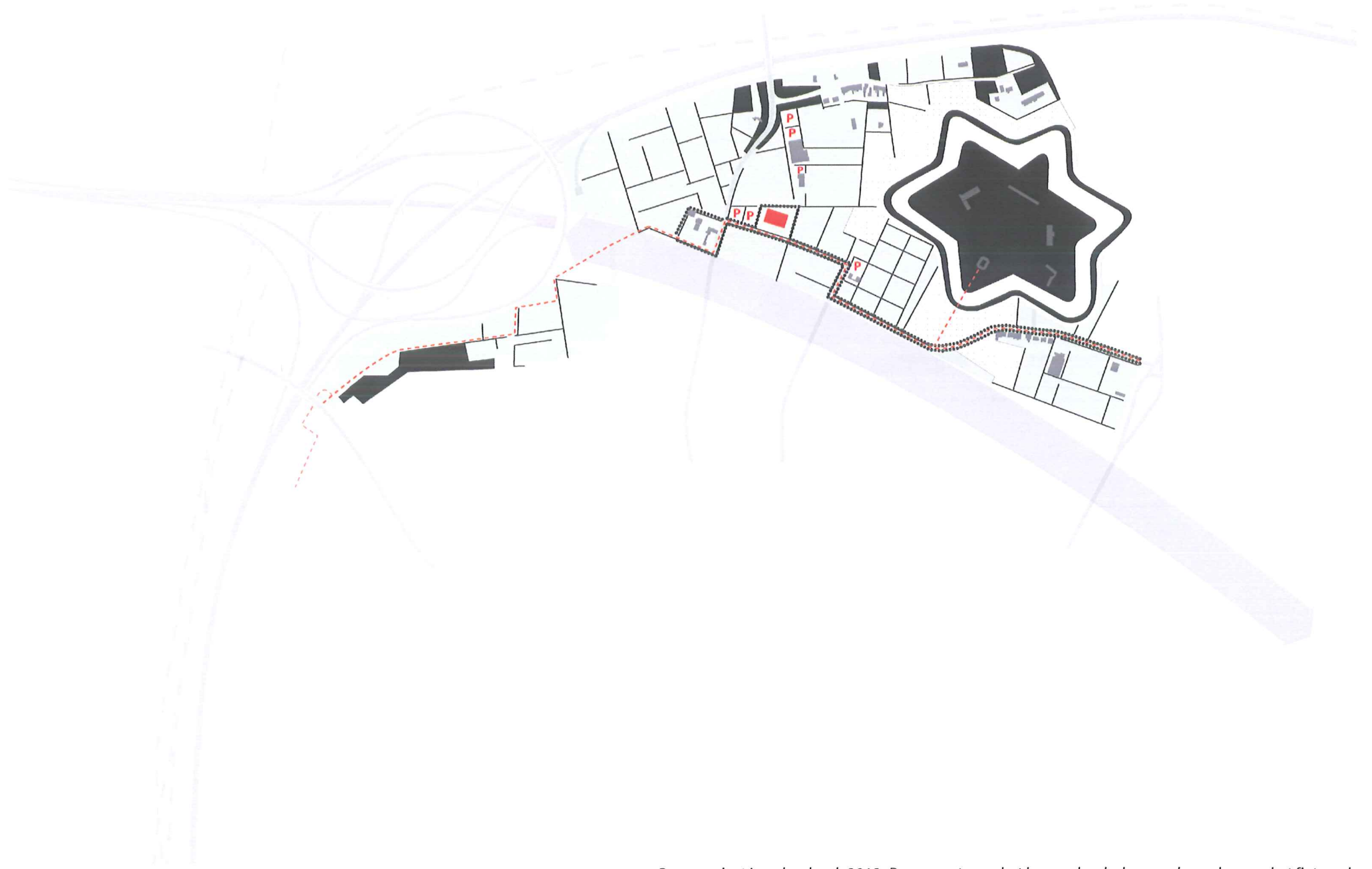
- De exacte tracering van de nieuwe langzaamverkeersroute.

- Het ontwerpen van het profiel van het pad met populieren aan weerszijden.

- Aansluitingen ontwerpen met de aansluitende wegen

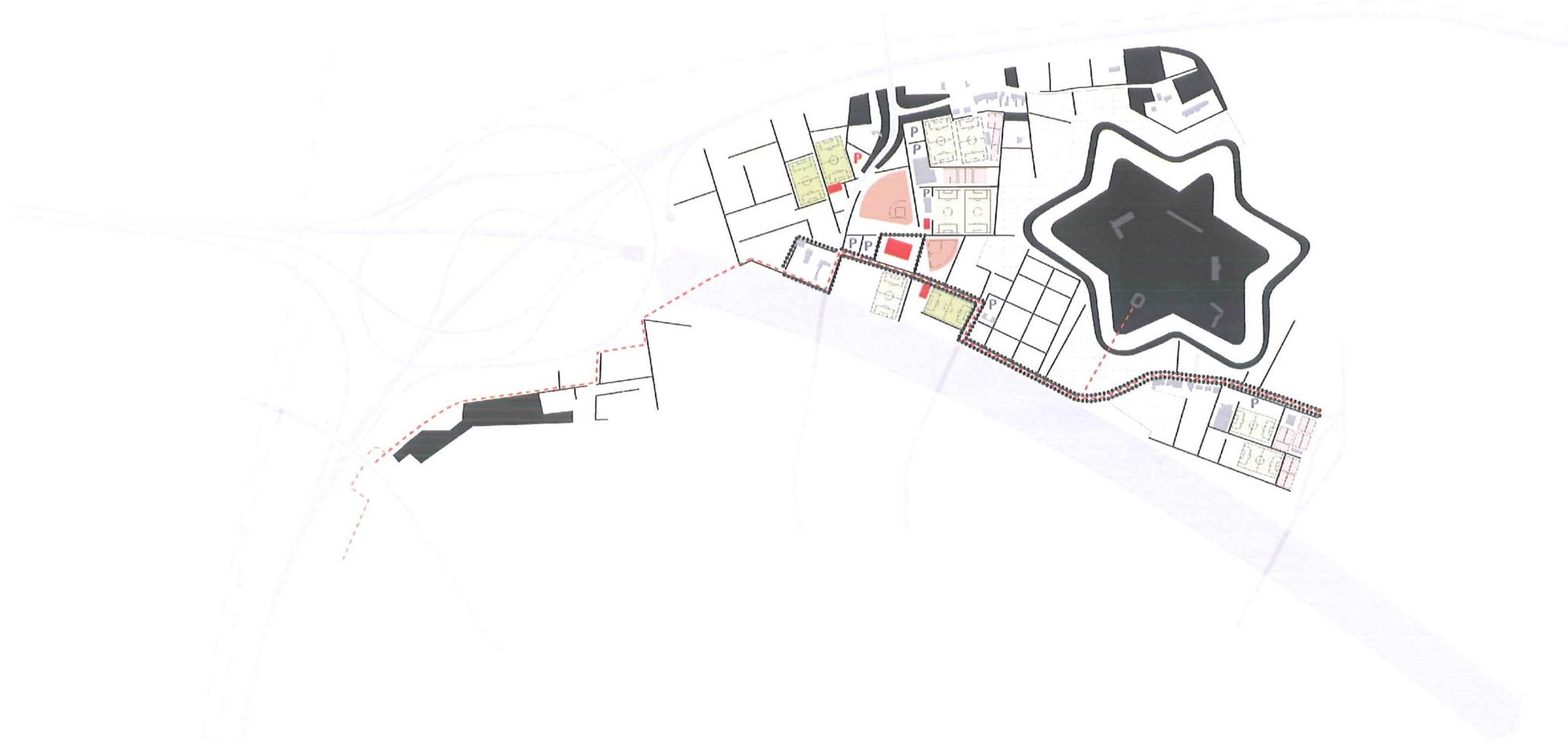
Beoogde ruimtelijke structuur als kader voor het Groenproject

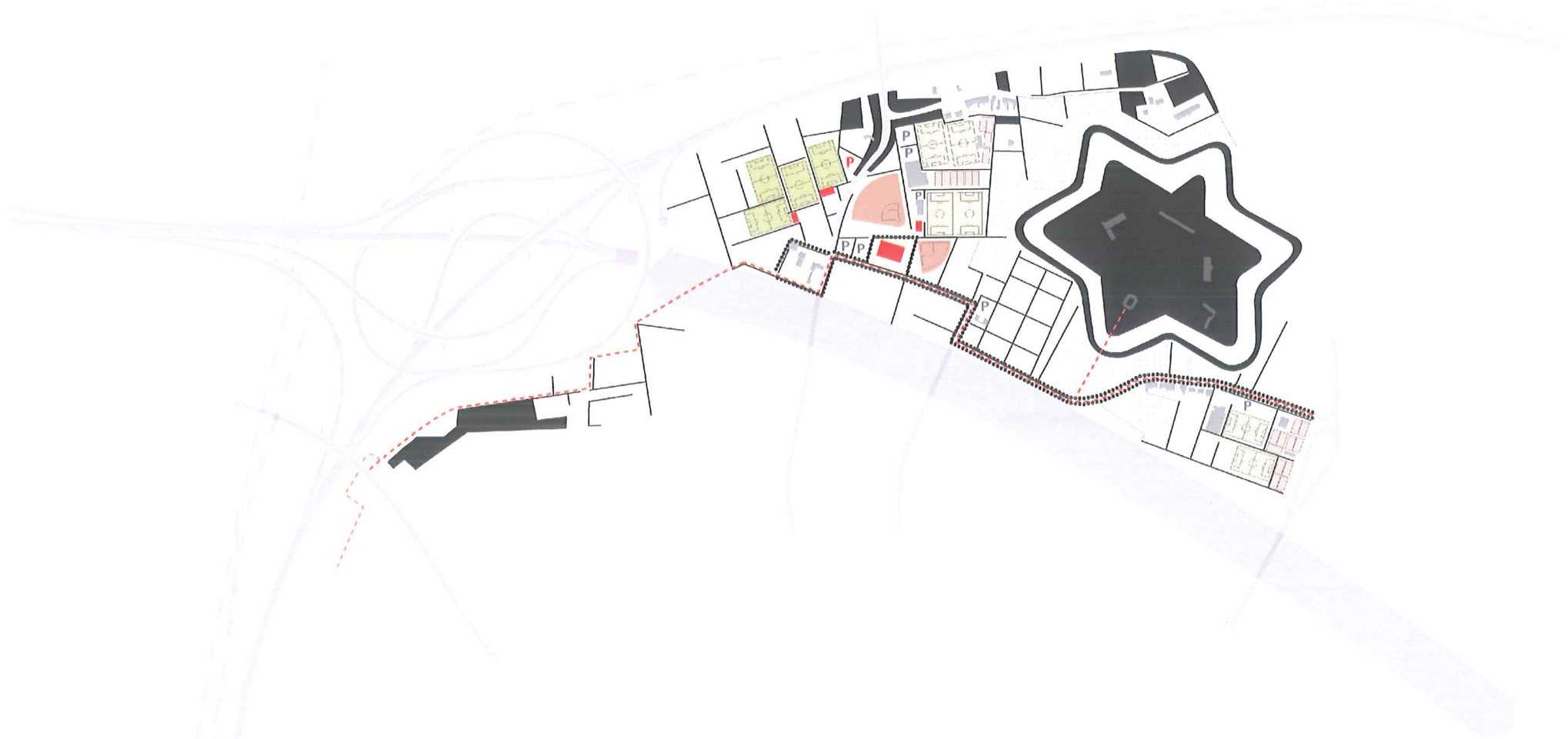
Groenproject Laaglandpark 2012. De opmaat naar het heggelandschap en de aanleg van het fietspad.

Sportmodel A: inpassing van de nieuwe sporthal, zonder verplaatsing van sportclub Kwade Velden.

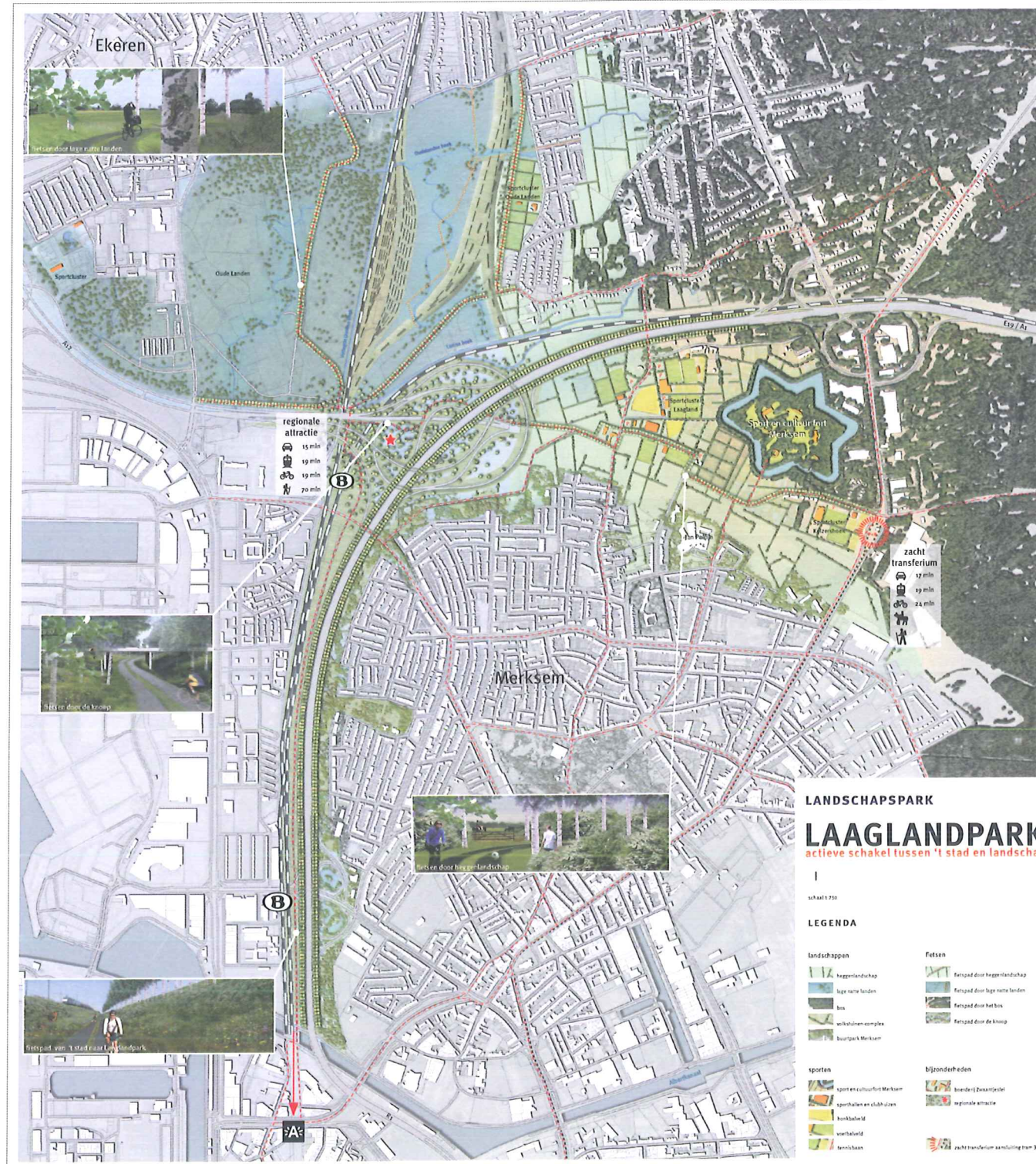
Sportmodel B: inpassing van de nieuwe sporthal en inpassing van sportclub Kwade Velden in sportcluster Laaglandpark.

Sportmodel C: inpassing nieuwe sporthal, inpassing van sportclub Kwade Velden in sportcluster Laaglandpark en verplaatsing van FC Seja uit de reservatiestrook voor de Oosterweelverbinding.

Ontsluiting van de sportclusters.

zie bijlage

Landschapskaart 2022

Het Landschapspark is in ontwikkeling. Een groeimodel dat zal evolueren tijdens het ontwikkelingsproces. Het zal vorm krijgen door de synthese van gebruikers en de landschappelijke onderlegger. De sportclubs, bewoners, recreanten, flora, fauna en andere gebruikers zullen het Laaglandpark occuperen. De kaart van 2022 is een weergave van de mogelijk toekomstige situatie, maar hoeft door alle ontwikkelingen in het park niet exact zo te worden.